

ROVERSKÝ KMEN

*skautský časopis
pro rovery
a rangers*

Narození do svobodného světa

Jaké je to vyrůstat ve svobodném světě?
O průzkumu Generace svobody

Roveři a svoboda

Kontinent plný barev:
o cestování po Jižní Americe

 SKAUT

prosinec/2019
ročník 23/číslo 112

Obsah

Editorial 3

co otřásá (skautským) světem

Ze světa 4

Z hnutí 6

Medvědí služba dokumentů o skautingu 8

téma

Svoboda znamená odpovědnost 12

Generace svobody: Jaké je to vyrůstat ve svobodném světě? 17

rovering

Do roka a do dne 22

Kamera v rukavičkách aneb my jsme SVAT 24

svět kolem nás

Děšť, malárie a žití přítomností. I to je Středoafriická republika 27

Jamerika. Kontinent plný barev, chutí, rozmanitosti, zajímavých lidí a drsné krajiny 32

kultura

Seriálová dávka přímo do žil. Od oddechovky po pořádné drama 37

O připravované skautské komiksově knížce s Tomášem Vovsíkem 40

čekatelská

Ochrana životního prostředí prakticky díky novým odborkám 44

pozvánky 47

ROVERSKÝ KMEN

časopis pro rovery a rangers

číslo 112, ročník 23

vychází 5x ročně

registrační číslo MK ČR E 10199,
ISSN 1213-0664

Předplatné zajišťuje SEND Předplatné s.r.o.

Pro registrované členy Junáka je předplatné řešeno v rámci on-line registrace.

Více na www.skaut.cz/casopisy.

Vydavatel

Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s.

Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

IC: 64934926

tel.: 234 621 223, fax: 234 621 399

e-mail: tdc@skaut.cz

web: www.skaut.cz/tdc

www.skaut.cz/obchod

Redakce

Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s.

Senovážné nám. 24, 116 47 Praha 1

e-mail: kmen@skaut.cz

web: www.skaut.cz/kmen

archiv: casopisy.skaut.cz/kmen

Šéfredaktorka

Klára Procházková – Rajče

Editorka

Zuzana Orlová – Zuzka

Redaktoři

Zuzana Orlová – Zuzka

Kristyna Pechová – Tyna

Markéta Těthalová – Maki

Ester Jančaříková – ES

Tereza Hrubešová – Terka

Šarka Porvichová – Šťovík

Vojtěch Kousal – Kouisy

Anna Marenčáková – Karot

Helena Kamrlová – Miška

Ondřej Vodička – Miego

Korektury

Anna Hájíčková

Lucie Víchová

Dále na tomto čísle spolupracovali autoři článků, fotografií a ilustrací.

Autorka titulní strany:

Magdaléna Bohuslavová

IMAGEMAKERS

Grafická úprava a zlom

Imagemakers – Jitka Turbáková

e-mail: info@imagemakers.cz

www.imagemakers.cz

Tisk

POLYGRAF, s.r.o.

Předplatné

SEND Předplatné s. r. o.

www.send.cz/skaut

tel.: 225 985 225, 777 333 370

SMS: 605 202 115

uzávěrka čísla 113 bude 4. ledna 2020

Zaslané materiály se vrací na vyžádání, redakce si vyhrazuje právo na úpravu příspěvků.

Editorial

Milí roveři,

když se řekne Kmen, okamžitě mi v hlavě naskočí několik věcí. Jsem to určitě já sama, jak sedím s notebookem na klíně na různých bizarních místech. Typicky v autě někde v Pobaltí, pak také ve stanu uprostřed skotské planiny, ale nutno dodat, že občas i u stolu. Vidím i tu spoustu vypitého kafe se Zuzkou v jedné nejmenované pardubické kavárně, která je přesně na půli cesty mezi Prahou a Brnem a v neposlední řadě se mi vybaví banda lidí ze všech koutů republiky, kterým mám tu čest říkat redakce.

Před necelými čtyřmi lety jsem tenhle skvělý skautský kolos přebírala a dokázala si jen málo představit, co se po mně bude chtít. Mé představy v mnoha ohledech předčily má očekávání. Většina z těch věcí totiž vypadala hrozně složitě, ale v průběhu času jsem zjišťovala, že se vše dá naučit. Kmen pro mě byl, a stále je, tím nejlepším spojením praxe a skautingu, které jsem si jen mohla přát. Snem každého novináře je psát o věcech, kterým rozumí. Noční můrou pak je, když mu šéfredaktor zadá téma, o kterém nikdy nic neslyšel. Já měla to štěstí, že mým tématem byl skauting, což po patnácti letech strávených v oddíle prostě chcete.

Co je ale podstatné, přesně tohle můžete mít taky. Už totiž přišel ten čas. Čas, kdy mám pocit, že je potřeba šéfredaktorské žezlo předat zase dál. Někomu, kdo bude nadšený, plný nápadů, nebude se bát učit nové věci a posouvat časopis zase dál – možností je totiž spousta. Tak se toho nebojte a v lednu se určitě přihlašte do výběrového řízení, které budeme vypisovat. Budu se na Vás těšit.

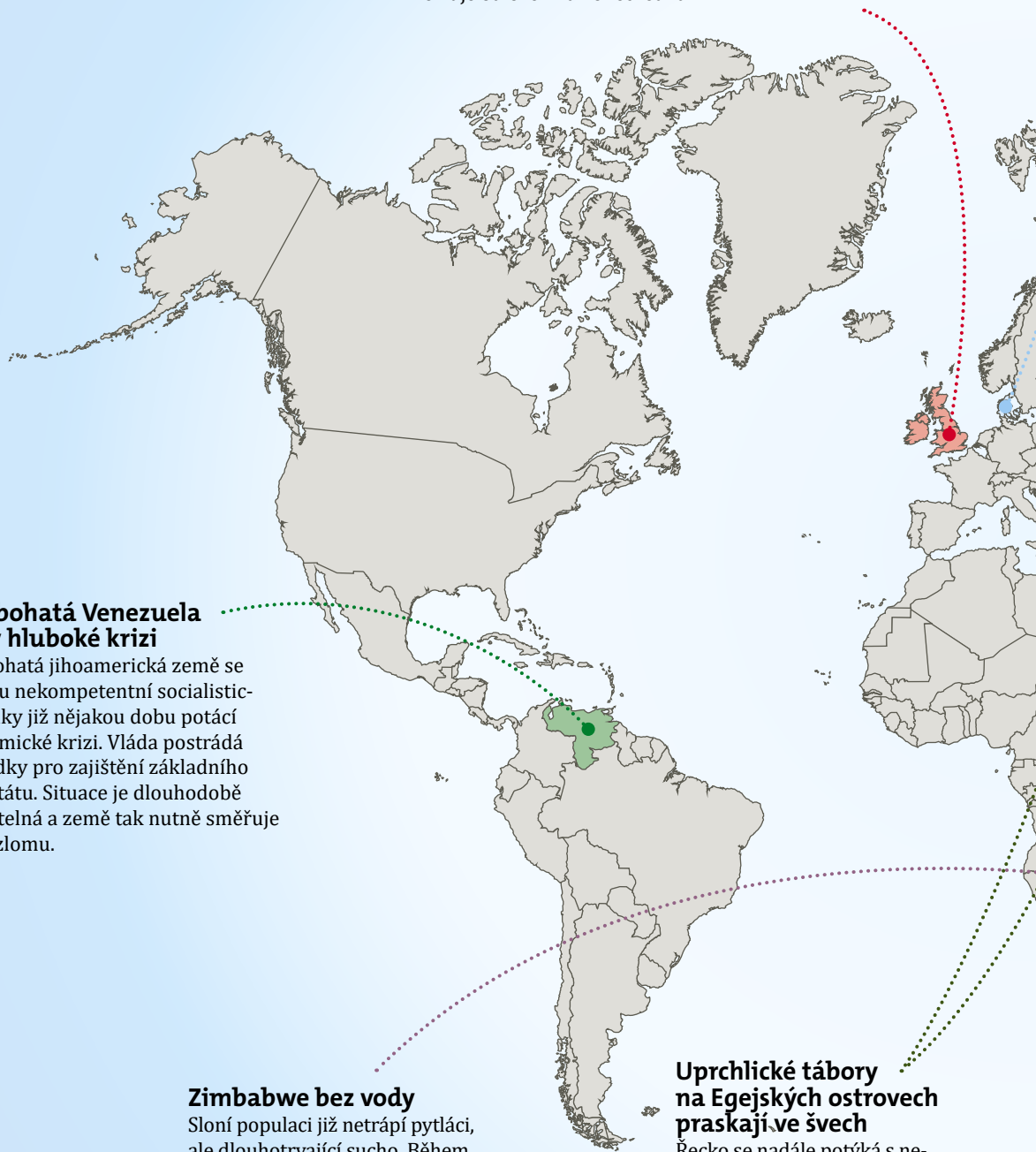
**Inspirativní čtení a radost z toho, že můžeme žít ve svobodě vám přeje,
Klára Procházková – Rajče**

FOTO JIŘÍ KRÁL

Předčasné volby v Británii a odložený Brexit

Sága o odcházení z Evropské unie nekončí. Britský premiér Boris Johnson prosadil předčasné volby na polovinu prosince, Brexit je odložen na konec ledna.

Dříve bohatá Venezuela stále v hluboké krizi

Kdysi bohatá jihoamerická země se z důvodu nekompetentní socialistické politiky již nějakou dobu potácí v ekonomické krizi. Vláda postrádá prostředky pro zajištění základního chodu státu. Situace je dlouhodobě neudržitelná a země tak nutně směřuje k bodu zlomu.

Zimbabwe bez vody

Sloní populaci již netrápí pytláci, ale dlouhotrvající sucho. Během podzimu kvůli nedostatku vody uhynuly desítky slonů, bez přístupu k pitné vodě jsou i miliony lidí v hlavním městě.

Uprchlícké tábory na Egejských ostrovech praskají ve švech

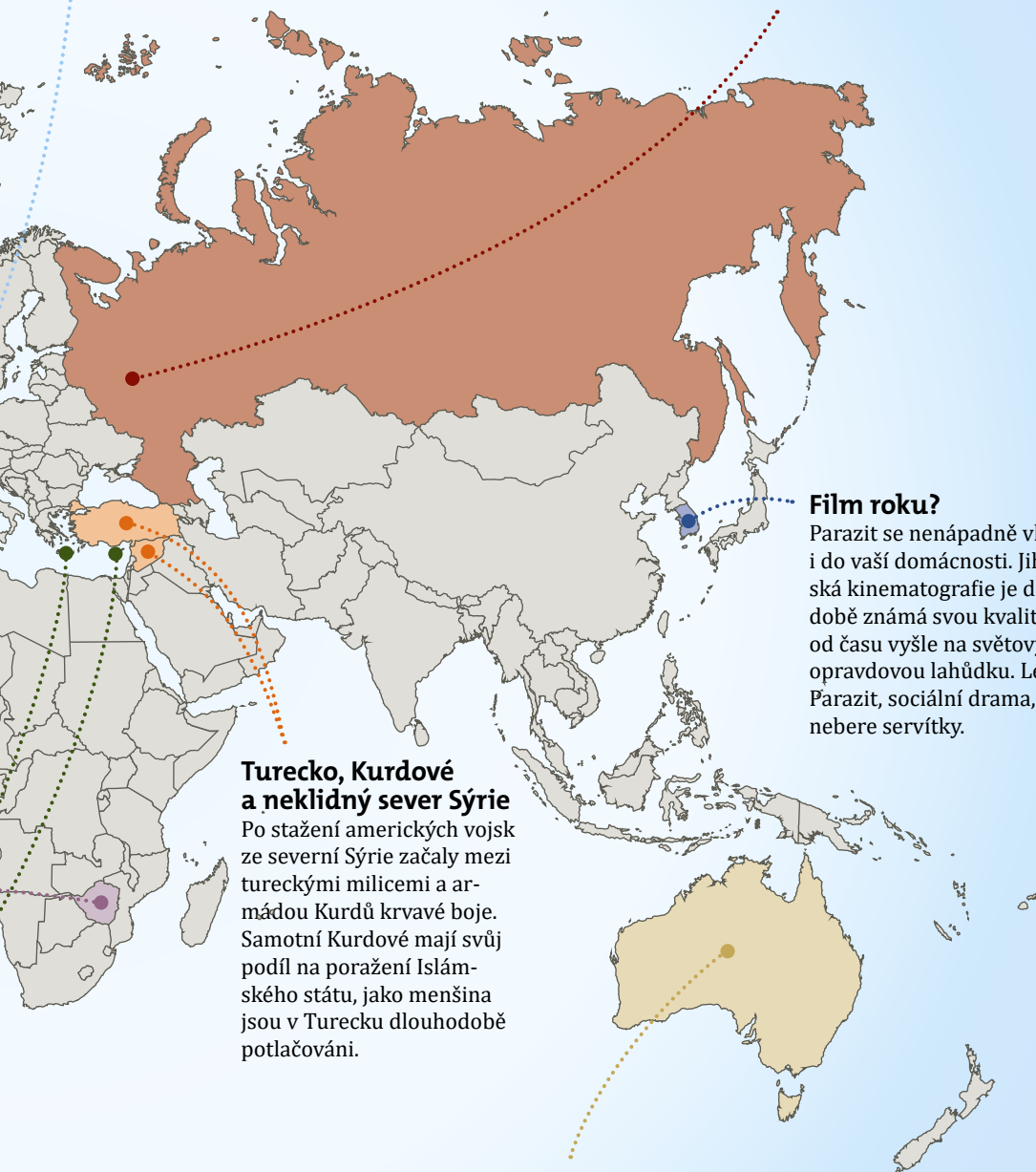
Řecko se nadále potýká s nepřiměřeným počtem migrantů, pro které nemá místo. Patová situace mění život v kempech v boj o vlastní přežití.

Dánsko povolilo dokončení plynovodu z Ruska

Plynovod zvaný Nord Stream 2, jehož stavbu provázela řada kontroverzí, dostal na začátku listopadu zelenou. Rusko tak začne ještě do konce roku dodávat zemní plyn do Německa.

Ruský soud zakázal činnost neziskové organizace Za lidská práva

Na začátku listopadu moskevský soud nařídil likvidaci nevládního hnutí Za lidská práva. Podle soudu toto hnutí opakovaně porušilo zákon. Jedná se o uznávanou organizaci s dlouholetou tradicí, která je v současné době finančně podporována ze zahraničí.

Turecko, Kurdové a neklidný sever Sýrie

Po stažení amerických vojsk ze severní Sýrie začaly mezi tureckými milicemi a armádou Kurdů krvavé boje. Samotní Kurdové mají svůj podíl na poražení Islámského státu, jako menšina jsou v Turecku dlouhodobě potlačováni.

Film roku?

Parazit se nenápadně vloupe i do vaší domácnosti. Jihokorejská kinematografie je dlouhodobě známá svou kvalitou a čas od času vyšle na světový trh opravdovou lahůdku. Letos je to Parazit, sociální drama, které si nebere servítky.

Austrálie turistům zavírá přístup na slavnou horu Uluru

Turisté již nebudou mít přístup na posvátnou horu Uluru v Austrálii. Země chce tak památku, která patří do oblasti původních obyvatel, chránit před návaly až tisíců lidí denně.

Téměř tři stovky skautů žádají reakci organizace na změnu klimatu.

Otevřeným dopisem se nyní zabývá Náčelnictvo i Výkonná rada

Necelé tři stovky skautů v polovině září zaslali Náčelnictvu a Výkonné radě Junáka otevřený dopis, ve kterém nabádají organizaci k větší aktivitě v otázce klimatické krize. Samotná rada se k dopisu vyjádřila na konci října v prohlášení, které zveřejnila na Křižovatce.

Konstatuje v něm, že „pokládá téma klimatické krize za významné, pro společnost i pro skauting a děkuje všem skautkám a skautům, kteří se otázce klimatické krize věnují, ve skautu i mimo něj. Sdílí přesvědčení autorů dopisu, že mu má být uvnitř Junáka – českého skauta věnována větší pozornost, než tomu bylo doposud.“ Zástupci Výkonné rady v něm dále dodávají, že je třeba na téma pohlížet optikou toho, že Junák není organizací čistě environmentální, ale v zásadě hlavně výchovnou.

V současné době je reakce na výzvu v přípravné fázi. O něco více jasno by mělo být po prosincovém jednání Náčelnictva. (KP, krizovatka)

Čeští skauti oslavili třicet let svobodného fungování

FOTO LUCIE SIKOROVÁ

České skautské hnutí oslavilo 2. prosince poprvé za svou existence třicet let souvislého fungování. Před třemi desítkami let se totiž právě v tento den uskutečnilo shromáždění v Městské knihovně v Praze, kde byla slavnostně obnovena jeho činnost po dvaceti letech od jeho znovurozpuštění komunistickou stranou.

Právě propojení oslav třiceti let svobody s třicetiletým svobodným fungováním hnutí tak řada středisek i celá organizace hojně využila k připojení se k všudypřítomným oslavám. Kromě již tradiční účasti skautů na pražské akci Korzo Národní, která se konala 17. listopadu, tak byli skauti viděni například i na oslavách v Brně, kde postavili menší stanové městečko a uskutečnili slavnostní nástup s vlajkou

a hymnou. Přítomni byli ale i v celé řadě dalších českých měst, ať už v roli čestné stráže u památníku nebo jako spoluorganizátoři oslav.

Svých vlastních třicet let svobody pak hnutí oslavilo přímo 2. prosince, a to především prostřednictvím slavnostní premiéry filmu Hledání lilie, který mapuje obnovování Junáka po roce 1989. Film volně navazuje na snímek Skauti bez lilie, který vznikl před dvěma lety. (KP)

Projekt Svojsíkův sen zveřejnil studii proveditelnosti světového Jamboree v České republice. Výkonná rada nápad považuje za nerealistický

Iniciativa Svojsíkův sen zveřejnila začátkem listopadu Studii proveditelnosti Světového Jamboree v České republice. Ze studie vyplývá, že myšlenka uspořádání akce takového rozsahu v Česku realizovatelná je,“ uvedl pro INFO.cz ředitel iniciativy Martin Štěrba. K její realizaci by bylo mimo jiné třeba zhruba 1,4 miliardy korun a podmínka, že se Jamboree stane pět let před jeho konáním hlavním projektem Junáka podřídí se mu tak vše.

Vedení organizace se k uspořádání Jamboree v Česku staví dlouhodobě odmítavě. „Je třeba soustředit energii dobrovolníků stejně jako finanční podporu, do podpory základní činnosti, tedy do rozvoje a růstu oddílů a ne do tak velké akce jako je Světové Jamboree,“ uvedla pro INFO.cz mluvčí Junáka Barbora Trojak. (KP, Info.cz)

„Skaut byl pro mě formující v mnoha směrech a považuji jej za zásadní zkušenost svého života. Přišlo mi příliš, aby En s Jirkou chodili do skauta, ale svým přístupem k životu to skauti vlastně jsou,“ říká skaut a autor knižní série Prašina Vojtěch Matocha

(Respekt, 27. 10. 2019)

Vítězství z celostátního kola Svojsíkova závodu si odnesly skautky z Pardubic a skauti ze Staříče

FOTO ARCHIV JUNÁKA

Dva nabitě soutěžní dny na konci září v Chrastí u Chrudimi rozhodly o letošních vítězích celostátního kola Svojsíkova závodu. Ze třiceti skupinek si po víkendovém klání odnesly zlato Veverky z Pardubic v kategorii skautek a Lakatoši ze Staříče v kategorii skautů. Celý závod organizátoři zabalili do příběhu o pádu meteoritu do oblasti, kam se závodníci vydávají v roli účastníků utajeného armádního výzkumu. (KP)

Sbírka na novou klubovnu v Teplicích skončila úspěchem

Skauti v Teplicích začátkem listopadu úspěšně ukončili veřejnou internetovou sbírku na novou klubovnu. V konečné fázi vybrali více než 140 procent cílové částky. Získaných 312 tisíc využijí na stavbu nové klubovny. Celkové náklady vystoupí asi na 6,5 milionů korun, hotovo by mělo být v závěru příštího roku, kdy středisko oslaví 30. výročí znovuzaložení.

Čtyři nejvyšší pozice v Junáku mají své první kandidáty

Věna, Tynus, Vokin a Bilbo. To jsou přezdívkami první čtveřice zájemců, kteří začátkem listopadu oznámili svou kandidaturu na nejvyšší pozice v Junáku. Konkrétně tedy na místa náčelní, místonáčelní, náčelníka a místonáčelníka.

Spolu se zveřejněním kandidatury představila čtveřice i svůj program. Jeho jádrem jsou tři body. Prvním bodem je uzavření dokumentu Strategie Junáka 2022 a předložení nového strategického dokumentu, který by se měl lišit střídmostí témat i srozumitelností pro čtenáře. Druhý bod se točí kolem udržitelného růstu organizace. A konečně třetí bod se týká vedení Náčelnictva jako orgánu, který je otevřený všem, a stane se rovnocenným partnerem Výkonné radě Junáka.

O odchodu současné čtveřice, která nejvyšší pozice v Junáku v tomto složení zastávala po dvě období, se oficiálně vědělo již od letošního ledna. „Věříme, že otevíráme příležitost pro další, kterým s úctou a nadějí předáme naše místa pro službu naší organizaci,“ vzkázali tehdy náčelníci a místonáčelníci ve své novoročním poselství.

Z končící čtveřice se během listopadu stala trojice. Kandidaturu na náčelní totiž podala současná místonáčelní Vendula Bušková – Věna. Marek Baláš, Eva Měřínská a Michal Tarant na jaře příštího roku ve funkcích skončí.

Skauti z Plzně budují pietní místo na základech zřícené kaple v zaniklé obci Novosedly na Domažlicku

Začátkem října začali plzeňští skauti odkrývat základy zřícené kaple svatého Jiří, která se nacházela v dnes již zaniklé obci Novosedly na Domažlicku. Kaple na místě stála až do roku 1950, kdy byla v souvislosti s vyhnáním sudetských Němců stržena spolu se zástavbou celé vesnice. O několik let později zde vzniklo hraniční pásmo.

Cílem iniciativy plzeňských skautů je zříceninu zakonzervovat a vytvořit zde pietní místo, které má obec i samotnou kapli připomínat. (KP)

TO ZA HŘE JE

inzerce

Ráno
i na konci
dne.

Termosky na jídlo a pití
www.esbit.cz

Medvědí služba dokumentů o skautingu

Doufala jsem, že se naší organizaci podařilo vymanit se ze stereotypu, že jsme ti divní správňáci v kloboucích a krojích, kteří po lesích loví bobříky. Když jsem ale viděla dokumenty, které o skautingu v poslední době vznikly, ten pocit mě zase trochu přešel.

ELIŠKA SLAVATOVÁ – KORY

Současný skauting v sobě skrývá celou řadu velkých přínosů, na které bychom se podle mě měli při naší propagaci více soustředit. V dokumentech o současném skautingu se ale vyskytuje i celá řada takových činností a zobrazení, které náš stereotypní obraz ve společnosti jen potvrzují. Komentář je určen převážně dvěma novým skautským dokumentům – *Jednou skautem, navždy skautem* a *Stoprocentní skaut*.

Není to o kroji a o nástupech.

Ve většině videí a dokumentů je hned v první scéně zobrazený krojovaný vojenský nástup při vztyčování vlajky, trumpeta a zasekávání sekery denní práce.

Proč tomu tak je? Možná je to pro veřejnost zajímavé v tom, že se to dnes již moc nenosí. Ale to neznamená, že bychom to měli prezentovat jako naši největší vizitku. Podstata naší organizace přece není v tom, že nosíme kroje. Kroje nosíme na nástupy na táboře, na skautské slavnostní příležitosti a na den sv. Jiří. A to je vše. Už to

dávno není tak, že bychom byli v kroji 24/7. Ani ty šátky nenosíme pořád. Podstata skautu je v tom, co děláme a co si z toho odnášíme, ne jak jsme u toho oblečení. To, že děláme nástupy, ohně a různé rituály, je v dnešní době skvělé a potřebné, ale pro lidi, kteří toho nejsou součástí a vidí vše jen na obrazovce či fotografiích, to působí spíše jako sekta nebo něco podivného, čeho by se oni nejspíše účastnit nechtěli.

Různorodost. V dokumentu *Stoprocentní skaut* na začátku vystupuje vedoucí, který říká, že na programu dne budou mapy, ohně, zdravotní a pochodové značky. A ve známějším dokumentu *Jednou skautem, navždy skautem* se v programu objevuje převážně dobročinnost, hry v lese, praktické činnosti na táboře a navštěvování historických míst a pamětníků.

Samozřejmě je dobré ukazovat, že tyto věci děláme. Dělat dobré skutky je naším denním příkazem, takže dává smysl se tím prezentovat. I mapy, zdravotní a tábornické dovednosti jsou věcmi,

kteří jsou užitečné a často se jim věnujeme. Ale pro veřejnost, která nás vidí právě jako ty, kteří někde běhají po lese, je toto pouze potvrzení stereotypu. Proč se tedy v dokumentech neobjevuje třeba více videí a fotografií všemožných aktivit, které podnikáme a tyto stereotypy nijak nepotvrzují? Je toho přece tolik!

Já se ve skautu naučila třeba společenské tance, judo, horolezení, gravírování do skla, vaření vietnamské kuchyně, stavění treehousu, spaní v iglú, lezení na ferratách nebo hraní na kytaru. A mohla bych tak pokračovat do nekonečna. Jezdíme přece na kole, zpíváme, vaříme, kreslíme, přespáváme pod širákem, hrajeme divadlo a děláme všechno, co chceme a přijde nám zábavné nebo prospěšné.

To je na skautu oproti jiným koníčkům úžasné. Člověk se nenaučí být profík v nějakém sportu, ale může si spoustu sportů vyzkoušet.. Vyzkouší si milion věcí a pak se může inspirovat a zjistit, co z toho mu vyhovuje a v čem se chce dál

rozvíjet. A naopak, když má někdo nějaký koníček, může ho sdílet s ostatními. Právě ta rozmanitost našich aktivit by se mi měla nejvíc vyzdvihovat.

Vystupování z komfortní zóny. V dnešní společnosti máme vše, co chceme. Z kohoutku nám teče teplá voda, když máme hlad, je vždy plná lednička. A lidi si přesto pořád stěžují, že mají málo peněz, že se s něčím stresují nebo že něco není podle jejich představ. Jenže, když strávíte týden v horách, kde dvakrát zmoknete v tříhodinovém slejváku, všechno si nosíte na zádech, spíte pod širákem, několikrát vám hrozí bezprostřední smrt při pádu ze skály a nakonec se třikrát pozvracíte, tak si pak věci, které v civilizaci máte, začnete víc vážit. Začnete být vděční za maličkosti. A to je hrozně dobrý pocit.

Vystupování z komfortní zóny navíc skauting nenabízí jenom v tomhle směru. Někomu pro vystoupení z komfortní zóny stačí mluvit před lidmi. Nejdřív před svými kamarády z družiny, potom při veřejném promítání a potom už kdekoli. Člověk se prostě posouvá dál. Každý bojuje s jinými strachy. Někdo má pavouky a škvory, někdo tmu, ale pointa je v tom, že díky skautingu je pro něj čím dál tím snazší se tomu postavit.

Sblížení s lidmi. Z našeho oddílu holek mezi 11 a 15 lety mám zkušenost, že všechny do družiny přišly jako malé dětičky, které se spolu baví jen na schůzce. Když jim ale bylo 14, byla z nich najednou ne-

rozlučná skupina, která dělala vše spolu, pořádala oficiální i neoficiální akce a párty a vzájemné oslavy narozenin. Měly svoje interní vtipy a staly se z nich nejlepší kamarádky.

Právě s věkem a s tím, že spolu ti lidé vyrůstají, se tahle přátelství dostávají na jinou úroveň. Začnou spolu jezdit na roverské akce, vedou oddíl nebo tábor. V extrémnějším podmínkách, které může představovat jak přivalový déšť na horách, tak neshoda v táborovém vedení, člověk prostě chťe nechtě ukáže i své negativní stránky.

Když se s někým přátelíte jenom ve škole, většinou o něm nevíte nic špatného. Bavíte se, chodíte ven, možná na párty, ale nevíte, jak ten člověk reaguje na stresové situace.

Skauting má tu výhodu, že nás často staví do extrémnějších situací, aniž by to bylo nějak životu nebezpečné. S lidmi tak prožíváme jejich krize, a pokud i po nich zůstáváme přáteli, věřím, že to přátelství jen tak něco neohrozí.

Druhá rovina sblížování lidí je potom seznamování na akcích. Asi všichni se shodneme na tom, že skauti se spolu seznámí mnohem snadněji než běžní lidé. A to nejen díky společným tématům k hovoru, ale celkově jsme tak nějak všichni „na jedné vlně.“

Sebevědomí. Jsem od přírody spíše introvertně založený člověk se zatraceně nízkým sebevědomím. Nikdy bych si nemyslela, že zvládnu tolik věcí, co jsem už zvládla. Je to

díky tomu, že člověk postupně překonává své hranice, a to v prostředí, které mu je příjemné. Ví, že se mu nikdo nebude smát, když něco nezvládne. Na roverské expedici ve Slovinsku jsem na tříhodinové ferratě většinu času nahlas brečela. Všichni ostatní z toho možná byli zdeptaní, ale víte co? Ani slovo výčitky. Řekli mi, že jsem dobrá, že jsem to zvládla. To je, myslím si, hlavně pro dospívající lidi, hrozně důležité.

Další věcí je, že ve skautingu vás vaši vedoucí připouští k novým věcem. Dávají vám zodpovědnost. Když mi bylo 12, přišla ke mně naše vedoucí a řekla mi, že budu vést družinu. Byla jsem zděšená a první schůzka byla katastrofa. Ale pak si to nějak sedlo a skončilo to tím, že jsem v osmnácti převzala oddíl.

Stejně tak, když má někdo nápad, může ho zrealizovat. Když chce čtrnáctiletá skautka zorganizovat závody pro 100 lidí, je to úplně OK a dostane k tomu veškerou podporu a zpětnou vazbu.

S bezmeznými možnostmi se navíc pojí i to, že dost často dokážeme dotáhnout do konce téměř cokoliv. I když se to na začátku zdá nereálné. Uspořádat ples pro 200 lidí? Zahrát na něm v kapele? Spát venku v centru Florencie? Postavit treehouse? Postavit dům (novou klubovnu)? Všechno, co zpočátku zní jako nerealizovatelný sen, se může podařit, když se toho chopí několik nadšených lidí. A to mi dává do života docela velkou energii. →

Právě z tohoto důvodu se ze skautů potom stávají velice aktivní lidé, kteří se svým životem něco dělají. Je radost pozorovat, jak si vybírají vlastní cestu a organizují třeba stávky za klima, pomáhají s organizací kurzů nebo připravují úplně nové akce.

Oldskauti. V dokumentu *Jednou skautem, navždy skautem* je velký prostor věnován skautům, kteří přežili minulé režimy. Je hrozně důležité, že si připomínáme, jaká byla naše historie. Z příběhů pamětníků vidíme, že skauting opravdu lidi mění k lepšímu. Asi totiž nebude náhoda, že mezi bojovníky s totalitními režimy bylo tolik skautů.

I přesto vše si myslím, že je historii a jejím pamětníkům věnován až moc dlouhý čas. V projektech, jako je film *Skauti bez lilie*, je logicky celý prostor věnován pamětníkům, nicméně v dokumentu o současném skautingu bych si představovala něco jiného. Proč se třeba více nezaměřit na hrdiny současné doby a na to, jak dokáží měnit svět kolem sebe? Přestaňme se tolik utápět v historii. Rozplývání se nad krvavou vlajkou v dokumentu *Jednou skautem navždy skautem* asi mělo být šokující či dojemné, z pohledu nezaujatého člověka to ale může působit spíše jako podivná a morbidní obsese minulostí.

Nostalgie versus realita

Dokumenty o současném skautingu by podle mého názoru měly být také jeho propagací. Už jen proto, že jsou vysílané v televizi a tudíž určené širší veřejnosti. Měli bychom se proto vžít do pohledu člověka,

který o skautingu nic neví, případně o něm má negativní mínění. Tyto lidi nepřesvědčíme tím, že jim budeme ukazovat, jak zpíváme hymny, zasekáváme sekeru práce nebo zpíváme dětské písně duchodcům.

Kromě naší historie je potřeba ukazovat také reálné přínosy, které skauting pro lidi a společnost má. Je potřeba se více zaměřit na současnost a na to, jak skauting opravdu vypadá. Na filmu *Jednou skautem navždy skautem* je velmi znát, že autorka šla do natáčení filmu s nostalgickou vzpomínkou na své dětství. Při natáčení u nás v klubovně zaznělo:

„Mohli byste teď udělat kolečko a říct, kdo máte jakou přezdívku?“

„No, popravdě, tady mají přezdívku asi tři lidi, to nebude moc zajímavý...“

„To nevádí, tak si klidně něco vymyslete, když jsem byla skautka já, tak měli všichni přezdívku.“

A to vypovídá o vyznění celého filmu. Nejde o reprezentativní představení Junáka společnosti. Spíše to je krásné nostalgické vyprávění, u kterého každý, kdo byl někdy na skautském táboře, uroní slzičku a skautští rodiče se poplácají po ramenu a řeknou si, jak je dobře, že ten jejich Pepíček do toho skauta chodí. Pokud bylo ale cílem představit skauting široké veřejnosti, nemyslím si, že to byl ideální počín.

Skvělé by taky bylo, aby si o mně v kroji lidi na ulici neřekli „co je to za exota“, ale aby tušili, oč jde a třeba jim to i přišlo zajímavé. Chlubíme

se totiž výzkumem agentury Ipsos, která tvrdí, že 7 z 10 lidí by skauting doporučila, ale pořád mám pocit, že nás lidé sice vnímají pozitivně, ale spíše ve smyslu „To je hezký že choděj do toho skauta, lepší než kdyby někde brali drogy.“ Nikdo neřekne, že skauti jsou zlí nebo dělají něco negativního. Oni si myslí, že jsme určitě pozitivním přínosem pro společnost, ale zároveň taky trochu divní, trapní a mimo realitu.

Nevím přesně, jak bychom měli docílit toho, aby se to změnilo. Ani kdybychom ve filmech a na fotografiích ukázali vše tak, jak bych si to představovala, stejně by to názor veřejnosti nemuselo změnit. Ale proč se o to alespoň nepokusit? ●

FOTO ARCHIV AUTORKY

Eliška Slavatová – Kory

Bývalá vedoucí dívčího oddílu Ála chaos, mediální zpravodajka střediska Dvojka Teplice, budoucí grafická designérka. V současné době se nachází v USA, kde pracuje jako au pair. Má ráda čtení, psaní blogu, focení a miliony dalších aktivit.

téma

Svoboda znamená odpovědnost

Kdybychom se na otázku *Co pro mě znamená svoboda?* zeptali stovky lidí, každý z nich by nám odpověděl něco trochu jiného. Vše se totiž odvíjí od hodnot, životních zkušeností, ale i širě možností, které danému jedinci přináší jeho životní situace. Co znamená svoboda pro skauty a má na její vnímání skauting vůbec nějaký vliv?

ANNA MARENČÁKOVÁ – KAROT, KLÁRA PROCHÁZKOVÁ – RAJČE,
ONDŘEJ VODIČKA – MIEGO, TEREZA HRUBEŠOVÁ A KRISTÝNA PECHOVÁ

FOTO PROKOP LAICHTER

SKAUTI JIŽ TRADIČNĚ SLAVILI VÝROČÍ SAMETOVÉ REVOLUCE POSTAVENÍM STANOVÉHO MĚSTEČKA NA NÁRODNÍ TRÍDĚ V PRAZE.

Světla už zhasla a já stále sedím v knihovně. Za pár minut mě totiž čeká telefonický rozhovor s mým kamarádem Georgem. Normálně bychom se potkali fyzicky, ale zrovna vyjel na Erasmus do Slovinska, odkud mimo jiné nově vede 11. oddíl Enter střediska Šenov.

Během rozhovoru se mi George svěruje, že on osobně svobodu vnímá jako důležitou hodnotu. „Znamená to pro mě, že nejsem omezován v tom, co chci dělat. Zároveň ji ale vnímám jako něco, co je pro nás, pro lidi přirozené. Je to něco, s čím jsme se narodili

a až postupem času jsme si uměle vytvořili nesvobodu,“ říká mi přesvědčeně.

Co ale svoboda jako taková znamená pro společnost obecně? A liší se od ní skauti nějak? Průzkum 30 po 30 letech společnosti Behavior ukázal, že si Češi nejvíce

cení možnosti svobodně cestovat, rozhodovat se podle sebe a říkat své vlastní názory. S podobnými výsledky pracuje i agentura CVVM, která srovnávala pohled na svobodu u respondentů v České a Slovenské republice. „V obou zemích jsou oceňovány zejména nově nabyté svobody jako možnost svobodného pohybu, vyjádření názoru a přístupu k informacím,“ hodnotí CVVM pro Ildnes.cz současnou situaci.

To nepřímo potvrzuje i devatenáctiletý skaut Tomáš Jelínek ze Starého města u Uherského Hradiště. „Cítím se svobodný ze dvou důvodů. Prvním důvodem je, že nemám holku. Ten druhý důvod je politický. Ačkoli totiž mám pocit, že se v tomto kontextu šrouby trochu utahují, pořád můžu říkat, co chci, a nebojím se, že by na mě někdo něco mohl vytáhnout,“ vysvětluje. Studentka Marketingové komunikace Lucie, která vede světlušky v Lubině pod střediskem Příbor, mu přitaká. „Svobodu vnímám v tom, že mohu jezdit na různé křesťanské nebo skautské akce a nikomu to nevadí,“ říká. Možnost svobodně cestovat za hranice zase vyzdvihuje devatenáctiletý vedoucí skautů z Kyjova Stanley. Obecněji se naopak na svobodu dívá studentka biologie Anča, která skautuje ve středisku Pod Kletí Holubov. „Pro mě je svoboda pocit volnosti, který nemusí být pořád stejný. Třeba když jsi na ferratách a vylezeš nahoru a dotkneš se kříže, tak to je pocit volnosti. Cítím ji ale například, i když si něco maluju nebo dělám něco, co mě naplňuje,“ dodává.

Bez odpovědnosti to nepůjde

Kromě zmiňovaných hodnot, které vychází i z průzkumu sociologických agentur, je u některých našich respondentů navíc zmiňována možnost zapojení se do dění a přebírání odpovědnosti za svět kolem sebe. „V momentě, kdy má člověk svobodu, ať už nad sebou, nad společností, nebo nad svými skutky, nenávratně se s tím spojuje zodpovědnost. Svoboda a zodpovědnost spolu kráčí ruku v ruce. Úplně rozumím tomu, že někdo nedokáže unést tíhu svobody, ale myslím, že bychom k tomu měli směřovat,“ říká sedmnáctiletá vedoucí družinky z Vodňan Runda. „Z politického hlediska vnímám, že mi svoboda dává mimo jiné možnost volit a a aktivně něco dělat. Uvědomuji si totiž, že díky svobodě mám vliv na to, co se děje kolem mě,“ přichází s podobnou poznámkou i student gymnázia v Náchodě a vedoucí družinky vlčat Honza.

Odpověď na to, proč by něco takové mohlo platit, nacházíme již v samotném poslání Junáka. Jeho cílem je totiž podle Stanov všestranný rozvoj mladých lidí, který nutně směřuje ke svobodě myšlení. Jak moc právě výchova ke svobodě ležela trnem v oku všem, kteří o ní příliš nestáli, nám ilustrují všechny zákazy skautingu během totalitních režimů. Skauti by tak mohli mít ke svobodě výjimečný vztah daný tím, že jsou k ní vychovávání už od malička.

„Oddíl je malý stát, kde jsou lidé z různých sociálních skupin, nátur a s různými zkušenostmi. Aby mohl

fungovat ke spokojenosti všech, musí nabízet členům svobodu, ale i pravidla. Jakmile si to člověk uvědomí, přistupuje ke státu jako k oddílu. Skaut mi pomohl pochopit nutnost angažmá, vedení družiny mi pak ukázalo, že mohu přijmout odpovědnost,“ dodává k tomu pro časopis Skauting šéfredaktor Respektu a skaut Erik Tabery.

Se skautingem na věčné...

Svoboda ve skautingu je u řady zpovídáných téma na samostatnou debatu. Například podle George je jeho esencí. „Skauting je podle mě do značné míry oprostěn od společenských očekávání a od zažitých stereotypů. Zažil jsem, že se lidé divili: ‚Tobě je patnáct? Ty nemůžeš mít zodpovědnost za osm mladých lidí. Nemůžeš být tak uvědomělý!‘ Ve skautu se to vůbec neřeší – jede se na schopnosti, ne na věk. Skauting rozvíjí osobní možnosti člověka na maximum,“ nastiňuje svůj názor. Tomáš pro změnu ve spojitosti se skautingem vyzdvihuje, že „skautem se člověk stává dobrovolně a ze své vlastní svobodné vůle. Velkým ukazatelem svobody je ale podle mě i to, že vedoucí a děti jsou v daleko rovnocennějším postavení. Jsme rozhodně víc jejich kamarádi, než třeba rodiče nebo učitelé ze školy,“ dodává.

Kromě svobodnějšího přístupu k výchově skauti vnímají jako důležité i to, že skauti v dobách nesvobody nikdy nestáli v koutě. „Z historického hlediska je skauting a svoboda bezpodmínečně spjatá i proto, že celá řada skautů za ní v průběhu minulého století →

FOTO DIANA HODULÍKOVÁ

OSLAVY 30 LET SVOBODY SLAVILI I SKAUTI V BRNĚ INTERAKTIVNÍMI PROJEKCEMI NA NÁMĚSTÍ SVOBODY.

bojovala," konstatuje George. Jeho názor nikdo z dotazovaných nezpochybňuje. Jako o něco kontroverznější se naopak ukazuje neustále vyjednávaná apolitičnost Junáka. U této otázky totiž jedna část zpovídaných konstatuje, že je těžké přibližovat dětem politická témata bez použití konkrétních příkladů, které by se mohly týkat konkrétních politických stran. Druhá část naopak prosazuje přísnou nestrannost organizace. Třetí část respondentů pak volí zlatou střední cestu a stojí si za tím, že v dětech je třeba budovat občanskou a politickou angažovanost, ale nezmiňovat u toho konkrétní politické strany.

Nevýhody svobody

„Jako nevýhody nabyté svobody jsou jak v České republice, tak na Slovensku kriticky vnímány zejména sociální jistoty a bezpečnost občanů. V tomto ohledu podstatný podíl obyvatel mluví o zhoršení oproti situaci před listopadem," konstatuje CVVM. „Zaujalo nás, jak vysoké procento lidí – zhruba 19 –

tvrdí, že se lépe žilo za minulého režimu. Třicet osm procent lidí preferuje současnou podobu a 42 procent to nedokáže posoudit nebo to vidí někde mezi," popisuje Vojtěch Prokeš dlouhodobý průzkum Atlas Čechů pro Deník N.

Když se ptám George, co si o tom myslí, přichází s odpovědí, která potvrzuje mimo jiné i to, co vyšlo z průzkumu Atlas Čechů: „Obča-

né svobod určitě hojně využívají. Nejsem si ale jistý, jestli si jich všichni váží. Stává se totiž, že lidé říkají, že za komunismu bylo líp. Usuzuju tak, že někteří lidé nejsou na svobodu připraveni nebo přišli o nějakou schopnost v ní žít. Podle Deníku N se odpovědi hodně lišily podle dosaženého vzdělání a věku respondenta a nabízí se proto úvaha, zda právě tyto charakteristiky nejsou klíčem.

„Lidé, kteří ve výrazně větší míře neříkají, že by dnes situace byla lepší, mohou být těmi, kteří nedokážou výhod dnešního uspořádání využít," soudí Kateřina Michlová z agentury NMS Research, která pro společnost Post Bellum šéfovala průzkum na podobné téma.

Skauti naopak jako nevýhody svobody zmiňují skutečnost, že právo na názor má úplně každý, a to i v případech, že jím může potenciálně omezovat ostatní. „Budu citovat klasiku, když řeknu, že svoboda

TIP:

Jak téma svobody přiblížit dětem nebo mladším roverům a rangers?

Mrkněte na tematický portál České televize, který se výročí svobody věnuje. Najdete zde mimo jiné interaktivní komiks s názvem „Duch minulosti“, který přibližuje, jak se lidem žilo před listopadem 1989. Zábavná je i počítačová hra „Akce svoboda 1989“, ve které se můžete do těchto dob vžít ještě o trochu hlouběji.

Celou řadu programů a her najdete také v propracované metodice Skautského institutu. <https://www.skautskyinstitut.cz/metodika/>

Tipy nabízí i časopis Skauting ze října 2019. <https://casopisy.skaut.cz/skauting/969#p31>

jednoho začíná tam, kde končí svoboda druhého, ne všichni to ale dodržují," konstatuje Tomáš Jelínek a dodává, že problémem demokracie podle něj je, že volební právo mají i lidé, kterým na budoucnosti země vůbec nezáleží, případně nemají dostatek informací. Podle Anče si zase lidé musí uvědomit, že svobodná politika je hodně ošemetnou záležitostí, protože jejím jádrem je, že vkládáme svou důvěru v někoho, koho volíme, a doufáme, že nebudeme zklamáni.

Svoboda jako taková se tedy ukazuje jako téma, které v sobě skrývá celou řadu zákoutí a podtémat. Její krajina se rozprostírá od svobody slova, přes svobodu politickou,

společenskou a duchovní. Zákruty ale vedou i přes výchovu ke svobodě a její hranice. I když jde o téma složité, rozhodně má cenu se jím

zaobírat. Už jen třiběním názorů a přemýšlením nad nimi se pojišťujeme proti tomu, abychom o ni přišli. ●

TIP:

Jak tématem obohatit sama sebe

Přečtěte si nově vydanou knihu *Ten den: 17. listopad 1989*. Přináší více jak dvě stovky rozhovorů s přímými svědky události. Od náhodných kolemjdoucích, přes organizátory, až po zasahující policisty.

- Prohlédněte si časovou osu toho, jak se v roce 1989 v Česku obnovoval Junák. <https://do-tretice-a-dost.tumblr.com/>
- Podívejte se na číslo Roverského kmene z prosince 2009, které se věnovalo 20 letům svobody a porovnejte, co si mysleli skauti před deseti lety a co si myslí dnes. <https://casopisy.skaut.cz/kmen/267>
- Zamyslete se nad skautskou výzvou Náčelnictva ke 30 letům svobody. http://bit.ly/skautska_vyzva30

Napište dopis a změňte někomu život!

Loni se dopisy psaly ve 34 skautských střediscích a oddílech v ČR

Kdy naposledy jste vlastnoručně napsali dopis? A ještě k tomu takový, který může někoho dostat z vězení? Díky celosvětové kampani *Maraton psaní dopisů* pořádané lidskoprávní organizací Amnesty International si to můžete vyzkoušet.

Jak pomáháme

Pomocí milionům ručně psaných dopisů v prosinci každoročně zaplavujeme kanceláře prezidentů a úřadů různých zemí a pomáháme tak nespravedlivě vězněným a utlačovaným aktivistům, novinářům a právníkům v boji s bezprávím, kterému čelí. Jen v loňském roce se celosvětově napsalo 6 milionů dopisů.

Komu letos pomáháme

Letošní Maraton je věnován šesti mladým lidem do 26 let, kterým jsou upírána jejich práva. Podpoříme například Filipínku Marinel. Ta přežila ničivý tajfun Yolanda a od té doby se snaží přesvědčovat světové lídry, aby konečně začali smysluplně řešit dopady klimatických změn. Nebo Ujgura Yiliyasijanga, který byl před dvěma lety násilně deportován do čínského převýchovného tábora. **Všechny příběhy najdete na kampaňovém webu: www.maratonpsanidopisu.cz.**

Jak se můžete zapojit?

Uspořádáte dopisovou akci se svým oddílem nebo střediskem, třeba na některé z pravidelných schůzek nebo jako zpestření předvánočního skautského setkání. Psaní může být i otevřené veřejnosti třeba jako součást tematické debaty, výstavy, přednášky. **K psaní dopisů se můžete přihlásit na kampaňovém webu: www.maratonpsanidopisu.cz.** Tím získáte přístup k potřebným materiálům včetně speciálního „Skautského manuálu“ s tipy na doplňkové vzdělávací aktivity.

Má to smysl?

Téměř u třetiny případů prosadíme zásadní změnu jako propuštění vězňů, získání přístupu ke zdravotní péči, povolení rodinných návštěv, setkání s právníky apod. Dochází ale i k systémovým a legislativním změnám jako jsou změny zákonů, které ovlivní celou společnost. Konkrétní úspěchy najdete na webu kampaně.

Podivuhodné chvíle se sluneční písní

Miloslav Nevrlý – Náčelník

Známý autor, skaut, povoláním přírodovědec, se vyznává ze své celoživotní inspirace modlitbou sv. Františka. Text, psaný původně pro mladé, oslovuje a zasahuje i ty, kteří jsou – bez ohledu na věk – mladí svojí vnímavostí a radostí z toho, co je nám Stvořitelem svěřeno.

Cena: **170 Kč**

prodej: uantonina@centrum.cz

tel.: **776 112 200**

nebo ve všech dobrých knihkupectvích

Generace svobody: jaké je to vyrůstat ve svobodném světě?

První generace narozená po revoluci v roce 1989 právě dospívá. Narodila se do svobodného režimu a na vlastní kůži nezažila, co to znamená totalita. Má to nějaký vliv na její dospívání, postoje a názory? Průzkum Generace Svobody, který proběhl pod záštitou studentského projektu Svobodný listopad, si přesně tohle dal za cíl zjistit. Nejen o něm jsme si povídali s jeho koordinátorkami Eliškou Halaštovou a Kateřinou Jeřábkovou.

ONDŘEJ VODIČKA – MIEGO

Z jakého důvodu vznikl projekt Generace Svobody a proč jste se rozhodly ho provést formou průzkumu?

Kateřina: Mám pocit, že se o naši generaci hodně mluví a píše. Dávají se nám různé nálepky. Třeba, že nejsme s ničím spokojeni, že jsme málo pracovití nebo nevděční. Někdo zase říká pravý opak. My jsme chtěly ukázat, i když s jistou nadsázkou, jaká je naše generace doopravdy. Chtěly jsme zjistit, co si o našem světě doopravdy myslí. Myslím si, že to je dobrý pohled, který obohatil čas kolem výročí nejen vzpomínáním, ale i reflexí a novými pohledy a názory mladých dospělých.

Eliška: Starší generace, a vůbec se jim nemůžeme divit, neberou v potaz, že jsme měli úplně jiné podmínky pro náš vývoj, pro naše dospívání. Byla to právě ona svoboda, která nabízí neomezené možnosti, a která ovlivnila, jak se na náš svět díváme. →

Průzkum o naší generaci proběhl v rámci projektu Svobodný listopad. Co bylo jeho cílem?

Eliška: Chtěli jsme připomenout výročí Sametové revoluce a přenést hodnoty té doby do současného světa. Chtěli jsme tak například inspirovat odvahou, kterou tehdejší studenti museli mít, aby dosáhli svého cíle. Důvody jsou ale asi dost individuální, jelikož každý organizátor do toho projektu šel s jinou ambicí.

Kateřina: To je dobrý poznatek. Kdyby ses zeptal kohokoliv z organizátorů, každý by ti řekl jinou motivaci. Je to i kvůli tomu, že každý vnímáme svobodu svým vlastním způsobem. V týmu organizátorů jsme to tak měli nastavené, nikdo nám nevnucoval, jak by to mělo být či čeho bychom tím projektem měli docílit. Prostě jsme cítili, že to je smysluplná práce.

Když se přesuneme k průzkumu, jak si vysvětlujete rozkol, že mladá generace demokracii věří, ale zároveň není spokojena se současnou politickou situací?

Eliška: Já si myslím, že si naše generace uvědomuje, že současná situace nevypadá jako ta demokracie, kterou by si představovala. To znamená, že věří v demokracii jako takovou, ale nejsou spokojení se současnou situací, která panuje v české politice.

Čím si myslíte, že je daný u naší generace velký zájem o ekologii?

Eliška: Naše generace vnímá ten paradox, kdy se na jednu stranu mluví o tom, že máme ekologické problémy, že je potřeba to řešit a že jde o poměrně akutní stav, na druhou stranu nevidí u politických elit a vlivných lidí dostatečnou snahu to změnit. To v nich vyvolává obavu, a proto i větší zájem o tohle téma.

Kateřina: Zrovna ekologie je téma, které by podle mě stálo za to rozebrat dopodrobna. V našem výzkumu na to jsou pouze dvě otázky. Zajímavé by bylo mít data k porovnání jednotlivých věkových skupin. O tom, co si lidi myslí a hlavně, proč si to myslí. Pro mě je hodně těžké rozklíčovat, jak je možné, že se někdo tváří, jakoby problém změny klimatu neexistoval.

Jak na vás zapůsobilo, že 86 % mladých tvrdí, že se má komu svěřit, pokud ho něco trápí?

Kateřina: Je to jeden z výsledků, který mě nejvíc překvapil. Mám z toho hroznou radost. Ve spoje-

ní s tím, že se mladí nebojí o své zaměstnání a celkově tedy nejsou sužováni strachem, je tohle skvělá zpráva pro naši společnost.

Eliška: To číslo je sice vysoké, avšak na druhou stranu by tuhle situaci měl zažívat každý, a tak si říkám, jestli je 86 procent dost. Stále tam máme těch zbylých čtrnáct procent, kteří to tak nemají. A to by nás mělo zajímat.

školám, zda je zkušenost respondenta s danou školou pozitivní, je propast přes deset procent. Vysoké školy dopadly o poznání lépe. Čím vzdělanější respondent byl, tím spíše odpovídal pozitivně na otázky, ohledně toho, zda ho škola připravila na zaměstnání a život mimo práci. Nechci nijak dehonestovat výuční obory, jenomže jejich zastánci často říkají, že výuční obor člověka nejlépe připraví na dané

Osobně mě jako studenta překvapilo, že vnímání českého vzdělávacího systému je buď kladné nebo spíš neutrální...

Kateřina: Nás taky. Čekaly jsme hodně vysoká červená čísla. Proto jsme tam také daly odstupňované otázky na každou úroveň vzdělávání.

Eliška: Současně si myslím, že je důležité se zamyslet nad rozdílem mezi hodnocením základního, středního a vysokoškolského vzdělávání. V hodnocení základních a středních škol proti vysokým

povolání. Absolventi těchto oborů ale očividně vždycky ten pocit nemají.

Proč podle vás většina lidí (87 %) považuje důležité mít možnost svobodně cestovat do zahraničí?

Kateřina: Myslím si, že svoboda cestování ztělesňuje celou tu svobodu života v demokracii. Je to symbol, který ukazuje, že není železná opona, že se můžeš sbalit a zítra odjet kamkoliv chceš. Možná si pro to musíš vyřídit vízum, ale to je, s trochou nadsázky, maxi-

mum, které musíš udělat, abys odjel do zahraničí. Symbol svobody cestování také zastupuje ostatní „malé“ svobody, jako sledování pořadů, které se nám líbí, nebo možnost povídat si s kým chci a o čem chci.

Čím podle vás je, že je naše generace tolerantnější k ekonomickým imigrantům oproti starší generaci?

Eliška: Hrozně ráda bych řekla, že naše generace je úžasně tolerantní a uvědomělá, jenže je důležité zmínit dvě věci, které to mohou ovlivnit. Postoje starších generací jsme porovnávali na základě dřívějšího průzkumu. Zprvce ten průzkum vnímání imigrantů v celé populaci České republiky byl provedený v roce 2014. To bylo těsně před vy-

Generace Svobody

www.svobodnylistopad.cz

Průzkum mapuje postoje a názory mladých Čechů narozených po roce 1989.

Průzkum kromě nových informací o Češích ve věku 18 až 30 let přináší i srovnání se staršími průzkumy zaměřenými na celou českou populaci a Evropu. Respondenti byli také rozděleni do čtyř názorových skupin a bylo jim přiřazeno procentuální zastoupení v populaci.

Velikost vzorku byla 1007 respondentů. Nezávislý výzkum realizovala společnost MEDIAN pro iniciativu Svobodný listopad.

vrcholením uprchlické krize, kdy byly nálady ve společnosti dost jiné. Teď už to dost odeznělo. Z druhé to tvrzení je položeno tak, že přistěhovalci berou práci Čechům. V současnosti máme rekordně nízkou nezaměstnanost, což může hrát taky svou roli, jelikož mladí se nemusí bát, že by kvůli imigrantům přišli o svou práci. No a v neposlední řadě to může být tím, že se často stává, že cizinci, kteří sem přichází za výdělkem, dělají práci, kterou by asi mladí Češi vykonávat nechtěli. Přesto je ten rozdíl 29 % v toleranci tak zásadní, že se snad dá říct, že jsme tolerantnější.

Kateřina: Ještě bych k tomu přidala dvě věci. První je to, že z logiky věci mohla tato generace díky demokracii cestovat od narození a bez větších překážek začít pracovat kdekoli v zahraničí. Máme s tím tím pádem mnohem více zkušeností oproti předchozí generaci a dokážeme si proto lépe představit situaci lidí, kteří sem přichází.

Druhá věc souvisí s mojí zkušeností v roli matky. Jakmile přijdeš do věku, kdy máš odpovědnost nejen za sebe, ale i za někoho jiného, tlak, že by někdo mohl ohrožit tebe a tvou rodinu, tím, že ti sebere práci, je mnohem větší. Čím víc přecházím ze studentského světa do světa dospělých, tím víc si tyhle souvislosti uvědomuji.

Z průzkumu vyšly čtyři názorové skupiny – systémoví hackeři, kteří nevěří systému a ústavním činitelům, vyloučení skeptici, kteří například nedůvěřují veřejnoprávním médiím, chtějí odchod z EU a jsou uzavření k cizincům, proevropští liberálové, kteří důvěřují systému, veřejnoprávním médiím a jsou pro setrvání v EU, a angažovaní světoobčané, kteří jsou občansky angažovaní a otevření k cizincům. Jaká byla vaše reakce, když jste tyto výsledky viděli poprvé?

Eliška: Já jsem byla nepříjemně překvapená z té skupiny „vyloučených skeptiků“, která →

tvorí největší část z těch čtyř skupin a společně se „systémovými hackery“ tvoří víc jak polovinu.

Kateřina: Když se dostanu k interpretaci názorových skupin, říkám si, jestli byl vlastně dobrý nápad je do těch výsledků zařadit. Akorát to zas a znova podporuje rozdělení společnosti na dvě skupiny, respektive více skupin. Na druhou stranu jsme se snažily přinést reálný obraz o naší generaci, takže i tyhle skupiny tam patří.

Eliška: Já si myslím, že je důležité ukázat, že nejen generace našich rodičů je názorově rozdělena. A ná-

sledně s tím pracovat například ve školství nebo v sociální politice. Protože pokud chceme růst jako společnost, tak se nejdřív musíme zaměřit na tu část obyvatel, která má z nějakého důvodu skeptický pohled na svět a je nespokojena se svým životem.

Jak vlastně probíhala příprava průzkumu a tvorba otázek?

Eliška: V první fázi jsme se několikrát sešly s Kateřinou a dívaly jsme se na to téma ze svého osobního pohledu. Přemýšleli jsme, co by nás zajímalo a co nám připadá důležité zjistit. To byly vždycky dlouhé večery. Druhá fáze

byla objektivizace našich otázek, jelikož sociologický výzkumník by se měl snažit upozadit svůj vliv na jeho průzkum. Otázky jsme rozeslaly odborníkům z univerzity. Chtěly jsme znát jejich názor a to, jestli jim otázky z jejich odborného hlediska přijdou důležité, případně jestli by něco doplnili nebo ubrali. Poslední fáze byla spolupráce s výzkumnou agenturou. Ta přišla se skvělou myšlenkou, že by se daly použít otázky z již proběhlých průzkumů, aby se výsledky daly porovnat i s českou populací a se zahraničím. Osobně mě překvapilo, že ta agentura k nám byla opravdu vstřícná, ačkoliv šlo „jen“ o studentskou iniciativu. Nutno však podotknout, že šlo o klasickou zakázku. Každopádně spolupráce s Medianem dodala našemu průzkumu jistou profesionalitu.

Jaký je váš celkový dojem z výzkumu?

Eliška: Kromě samotných výsledků se ukázaly trendy či náznaky toho, co by se mohlo dál zkoumat. Nevím, jestli to budeme my, nebo někdo jiný, ale přijde mi důležité, abychom se tím jako společnost dále zabývali.

Kateřina: Určitě mám radost z toho, že máme chuť chodit k volbám nebo že více než polovina respondentů věří, že snaha jednotlivce o změnu životního prostředí je důležitá. Podle výsledků jsme generace nespokojená s politickou a ekologickou situací, ale nejsme rezignovaní a máme odvahu a sílu něco změnit. ●

FOTO ARCHIV ELIŠKY HALAŠOVÉ A KATEŘINY JEŘÁBKOVÉ

Eliška Halašová

Skautka, která studuje politologii a veřejnou politiku na Univerzitě Karlově na Fakultě sociálních věd. Zároveň je vedoucí akademické sekce v politologickém klubu. Ve volném čase se věnuje hudbě a chodí do sboru.

Kateřina Jeřábková

Studentka marketingové komunikace a PR na Univerzitě Karlově na FSV. Současně je matkou a pracuje v oboru PR.

Newsroom

rovering

Do roka a do dne

„Lomikare, Lomikare, do roka a do dne zvu tě na boží soud,“ zvolal Jan Kozina chvíli před tím, než byl popraven. Dle pověsti tyran Lomikar skutečně rok od tohoto prohlášení zemřel. Přestože morální poučení tohoto příběhu je poněkud ostré pro situace každodenního života, vyvstává zásadní otázka. Byl Kozina jasnozřivec nebo měl vyjimečně důsledně propracovaný roční plán?

KRISTÝNA PECHOVÁ – TÝNA

Jsou okamžiky, kdy je udržení alespoň přibližné setrvačnosti dění v roverském kmeni během roku stejně jednoduché, jako řídit vesmírnou loď bez kormidla. Každý rover je totiž ojedinělý druh a na cestě do hlubin jeho duše zjistíte, že není rover jako rover.

Existuje druh roverů velmi společenských, známý pod druhovým jménem rover socialis, který se těší na každou velkou akci. Miqikiem počínaje a Obrokem konče (takže nikdy nekonče, neboť je ob rok).

Ve svém kmeni však jistě naleznete i velmi odlišné druhy jako je například rover domesticis, který nejraději tráví čas se svou domovskou jednotkou a na velké množství divokých roverů ho neužije. Pokud máte to štěstí, ve vaší skupině je také rover naturalis skautis, který vyznává tradiční hodnoty skautingu a užije ho na chození po přírodě a debatování o vývoji skautského kroje.

Každý z těchto druhů má jinou představu o skvělém programu a potěšit je všechny se jeví takřka

nemožné. Zvláště pak, pokud se inspirováme Kozinou, a rozhodneme se s naším kmenem vytvořit nějaký dlouhodobý plán činnosti.

FOTO ARCHIV JUNÁKA – ČESKÉHO SKAUTA

Dlouhodobý plán činnosti je prostý nástroj s vysokou účinností. Pomáhá nám vidět smysl a rozvoj našeho kmene. Zároveň není příliš konkrétní a svazující.

Představme si, že skutečně řídíme vesmírnou loď, tentokrát s kormidlem. Na palubě jsou všechny vzácné druhy roverů včetně nás samých.

Vzhledem k tomu, že plujeme ve vesmírném nekonečnu, něco jako dopravní značení a stav silnic nás moc netrápí. Dlouhodobý plán činnosti není v tomto případě

jednoznačně daná cesta, spíše se jedná o osvětlení, které nám z dálky pomáhá nezabloudit. To, kam chceme doplnout, je neurčitá mlhovina zvaná vize.

Dobrá zpráva pro kapitány je, že plán bychom nikdy neměli z větší části vytvářet sami. Kmen totiž nevedeme jen pro sebe, a tím pádem je lepší na to mít partáky. V případě dlouhodobého směřování v kmeni to platí dvojnásob.

Základem úspěšného plánování je abstraktní vize a konkrétní cíle. Metody pro sestavení dlouhodobého plánu jsou různé, v zásadě potřebujeme dodržet dva důležité pilíře, demokracii a strategii.

Demokracie je pro nás velkou výhodou. Znamená totiž, že není našim úkolem vymyslet všechny cíle. Místo toho je potřeba otevřít diskuzi o dění v kmeni a jeho směřování. V této části se může vyjádřit každý rover a rangers a přidat svoje nápady do myšlenkové mapy. Úkolem vedení je potom vytvořit takové cíle, které budou zahrnovat

touhy všech. Jedná se o úkol velmi ošemetný, avšak nesmírně důležitý. Bez usměrnění cílů se kmen nikam neposouvá a stagnuje.

Druhou důležitou částí je strategie. Strategie je metoda k naplnění vize pomocí cílů. V tuto chvíli přichází na scénu vedení kmene nebo kmenová rada. Ne všechny metody je nutné odhalovat. Roveři jsou rebelové. Přestože jsou jedna posádka, rádi si sami řídí svůj člun. Úkolem vedoucích kmene je postrčit je správným směrem.

Tato část je náročná v tom, že by ji měli formovat ti, kteří mají s kmenem nějaké zkušenosti a jsou ochotni pomáhat rozvíjet ostatní. Ti vymyslí konkrétní kroky pro naplnění vize a cílů.

Demokracie a strategie jsou navzájem nepostradatelné. Bez demokracie se z kmene vytrácí jeho volnost a bez vhodné strategie se kmen posouvá pomalu nebo neposouvá vůbec.

Ve své podstatě je dlouhodobý plán strategie k demokratické vizi, která se projeví třeba až po roce.

Úskalí dlouhodobého plánování

Roverský věk přináší dost zásadní změny v osobnosti člověka. Jak plynou roční období, mění se i různé aktuální potřeby kmene. Stejně tak může v něm může dojít ke změně nálady. Z roverů domesticis se můžou během roku stát roveři socialis a začnou chtít dovádět na velkých akcích. Heslo

buď připraven je tedy pro nás dost zásadní. Strategie se může během realizace vize měnit.

FOTO ARCHIV JUNÁKA – ČESKÉHO SKAUTA

Kromě toho se může stát, že na roverský kmen nebude vždy brán takový ohled, jako na mladší oddíly. Může se stát, že se do cesty plánů postaví povinnosti v oddílech nebo očekávání střediskových vedoucích. Důležité je být flexibilní.

Podstatné je také myslet na to, že vize jako taková je složitá věc. Pokud se nám ztrácí ze zřetele, je těžké najít motivaci k plnění stanovených cílů. Vize by však neměla být fata morgana uprostřed pustiny, ale cílová destinace v dáli.

Skautské maggi

Skautské hodnoty a kořeny roveřingu by nikdy neměly z činnosti kmene úplně vymizet. Jsou špetkou koření, která dělá rovery a rangers kmenem. I k tomu nám může dlouhodobé plánování pomoci. Díky němu se dá například už dopředu zapojit složitější symbolický rámec, který vyžaduje důslednější přípravu v oblasti znalostí naší skautské historie nebo roli skautů napříč historií. ●

Nápady na součást programu

Sebeobrana, ekologie a háčkování

Každý rover potřebuje, aby byl jeho přínos vidět, pokud se má cítit jako důležitá součást kmene. Což je mimo jiné ideální pro generování nových nápadů na programy.

Při plánování činnosti je vždycky dobrým krokem zamyslet se nad tím, jaké jsou naše vlastní zdroje, koho v kmeni máme a co může ostatním předat.

Vlastní akce

Ne každý je rover auctorum, který se rád pustí do pořadatelsví. Nicméně, naplánovat s kmenem třeba ples, okresní akci nebo výjezd do jiného města je fajn způsob, jak zapojit více lidí a rozdělit si úkoly. Na místě je i poprosit o pomoc střediskovou radu nebo získat podporu zvenčí.

Vyjeďte ven

Během roku se nutně nemusíte spoléhat jen na programy, které si sami vymyslíte a zrealizujete. Roveři jsou často tvorové společenští a seznamování s ostatními je velmi baví. Ideálním způsobem, jak tuto potřebu naplnit, je účastnit se větších akcí všeho druhu. Jejich seznam najdete například v tabulce roverských akcí ve facebookové skupině Roveři&Rangers CZ nebo v Roverském diáři.

Kamera v rukavičkách, aneb my jsme SVAT

Skautování vždycky nabízelo nepřeberné množství hozených rukavic. Ty se válejí všude okolo a stačí je jen zvednout. Občas jich člověk dokonce sesbírá víc, než má rukou. Rukavici jsme každý prostřídali několikero. Já bych tu rád promluvil o jedné, kterou nosíme už pět let. Jmenuje se SVAT. Jsme totiž Skautský video audio tým.

VOJTA PETR

FOTO ARCHIV SVATU

Jak to všechno začalo

Novohradky jsou nám svědkem, že právě v nich to všechno začalo. Najít si před tábory volnou chvíli na nějakou poradu moc nešlo, proto jsme s Alešem Vitingerem využili, že táboříme nedaleko sebe. Původní plán byl ale především zajistit video pro Středoevropské jamboree, které se v roce 2014 konalo u Máchova jezera.

Že Alešovi myšlenky míří dál a že by rád založil skupinu skautů a skautek, kteří vytváří skautská videa, jsem pochopil až na schůzce. Rukavici jsme si na CEJi vyzkoušeli a zjistili jsme, že je vážně parádní! Celý den někde lézat s kamerou, celý večer stříhat a v noci se radit o dalším dnu je přesně takový overkill, jaký skauty přitahuje. To se také záhy potvrdilo. Začali jsme se rozrůstat víc a víc. V tuhle chvíli se

ke SVATu hlásí 145 roverů i dospělých z celé republiky. Pravidelně aktivní jádro pak tvoří plus mínus dvacet lidí.

Kamera, klapka, jedeme!

Naše komando rychlého nasazení kameramanů se rozrostlo opravdu rychle. Postupně se k nám přidali kameramanky, produkční a mnoho dalších profesí. Vidět jsme byli nejvíc na velkých akcích – Obrocích, Korbech, Svojsíkáčích a podobně. Ale společných projektů bylo mnohem víc. Začalo se na nás totiž obracet stále více lidí, kteří nabízeli další a další rukavice. Příležitostí natáčet bylo nespočet. Kdo chtěl, mohl se učit, mohl si zkoušet. Vznikla nová přátelství, nové vazby, nová videa. Většinou šlo i menší projekty, na které se vydaly menší party. Proběhlo ale i několik společných víkendů, kde jednotlivé štáby tvořily.

Přirovnávat roverské uskupení k čistícímu prostředku je možná odvážné, přesto si ho dovolím: byli jsme jako Jar, ten mycí prostředek. Fakt silný koncentrát nadšených

videolídí, který dělal dobře co měl. Byli jsme tou dobou, alespoň si to myslím, značkou pro skautská videa. Realita přitom podle nás byla jiná – byly jsme prostě obyčejný mycí prostředek.

Not great, not terrible

Ze silného koncentrátu postupem času vzniklo hodně bublin, které plnily skautský prostor. Pěna se rozrostla a byla všude. Už ale mnohem slabší, než v lahvi předtím. Zakázek neubýlo, spíš naopak, ale síla nestačila. Dostali jsme se do fáze, kdy jsme „nestačili na všechno špínu“ a nestihali často ani pořádně odpovídat. Stejně jako polevilo nadšení v celém společenství, postupně začala opadat i značka SVATu. Vzájemné vzdělávání pohaslo, a rukavic ubylo. Celá komunita se začala více a více stávat komunitou spíše ve virtuálním prostoru. A to jsme teď: komunita videolídí, amatérů i profesionálů, co objíždí velké skautské akce a sem tam dělá i nějaké další zakázky. Mimo to si radí a sdílí věci online.

Co je to SVAT?

www.svat.skauting.cz/
Jsme SVAT. Uskupení skautů a skautek, které věnuje část svého volného času skautingu trochu jinak. Vytváří videa, pomáhá propagovat skauting, zaznamenává, co se kde v Junáku šustne, a spolupracuje na velkých akcích. Jsme neorganizovaná skupina kameramanů, střiháčů, produkčních, grafiků a dalších, které tohle všechno neskutečně baví. (z webu)

FOTO PETR KALOUSEK

Jiný kmen

Ačkoli si nemyslím, že bychom to kdy tak zamýšleli, zpětně vnímám SVAT jako druh roverského kmene. Byť dost specifický druh. Je to dost jiný, než jaký byl můj první kmen kdysi. Tohle roverské společenství mi ho ale v mnoha ohledech připomíná. Včetně jeho životního vývoje. Je to pro mne poněkud zvláštní zjištění, dlouho jsem ho totiž vnímal (a částečně vnímám i teď) spíše jako úzce profilovaný vzdělávací projekt přesně dle Baden-Powellova učení se zkušeností.

Naše země nevzkvétá...?

Někomu by možná mohlo připadat, že je to trochu ponurý konec textu. Že Jar už ani neublá a zbývá jen vypustit studenou vodu ze dřezu. Ale já si to nemyslím. Každý kmen, každá partička, každé společenství má silnější i slabší období. Nedokážu říct, co dělat, aby těch silnějších bylo víc, ale vím jedno: neklesajte na mysli. Nenechte, aby to špatné přehlušilo to dobré. Věcí, které se daří, je vždycky dost. Jak teď u nás, tak u vás. Jen má jeden hned ten-

dence, když vše nejde jak by si přál, hodit utěrku do ringu a jít od dřezu.

My třeba před sebou vidíme ještě hodně rukavic. Chceme je zvedat dál. My jsme ještě nevypěnili. ●

FOTO ARCHIV AUTORA

Vojtěch Petr – Ojta

Fušeje do týmového vzdělávání, stál u zrodu SVATu a videem se i žije v jedné nejmenované české televizi.

svět kolem nás

Děšť, malárie a žití přítomností. I to je Středoafriická republika

Středoafriická republika má velké přírodní bohatství a zároveň místo ke konci seznamu indexu lidského rozvoje. Nabízí zajímavý pohled na žití v přítomnosti, kterou tu ovlivňuje počasí, táhnoucí se konflikt, nefunkční stát i zájmy cizích států.

JANA KARASOVÁ – KAMI

Prší. Obloha je zatažená už od čtyř od rána. Na terase malého kláštera ve středoafriickém městě Bouar postává skupinka lidí a dohaduje se, co dál. Ráno měli vyjet do hlavního města, ale dostávají zprávu, že část silnice je zavřená. Nedá se nic dělat, odjezd se musí odložit. Jednoho z Evropanů to znepokojuje a snaží se hledat jiné možnosti. Misionář z Pobřeží slonoviny vysvětluje, že nejsou. Prostě prší a do té doby, než nepřestane, tak se nikam vyjet nedá.

FOTO JANA KARASOVÁ

Okolnosti příliš nedovolují, aby se ve Středoafriické republice žilo jinak, než přítomností. Přetrvávající konflikt, tropické nemoci, geopolitické zájmy velmocí, boj o kontrolu nad nalezišti zlata a diamantů, nefungující stát, to všechno tu je

přítomné. Počasí, na kterém tu závisí většina obyvatel, pro které je obdělávání pole hlavními zdroje obživy, je tak vlastně docela předvídatelnou záležitostí. Až na to, že v posledních letech i tady pozorují, jak se mění a přichází ve větších extrémech. I proto je inspirativní pozorovat, jak se místní s nejistotami svých životů vyrovnávají.

Deštník, léky a učitelé

Počasí tu zasahuje do takových maličkostí jako je průjezdnost cest nebo včasný příchod do školy. Zažívají to i evropská školitelé, kteří tu pod patronací české neziskové organizace SIRIRI vedou ve spolupráci s místními pedagogické školení pro učitele základních škol.

Učitelé, kteří obecně patří k majetnější vrstvě obyvatel, se musí potýkat s mnoha výzvami. Plat jim většinou nestačí, a tak po práci musí ještě na pole. Ve třídách státních škol na ně čeká i sto až tři sta dětí. Chybí jim pomůcky, a zvláště vesnickým učitelům i pedagogická příprava. Gramotnost obyvatel se odhaduje na 37 procent. Kvalitu

vzdělávání by mohla zvýšit výuka v národním jazyce sango, který, na rozdíl od oficiální francouzštiny, používá většina obyvatelstva. Bouarské školení patří do experimentu, který se výuku v sangu snaží dostat do prvních a druhých tříd základních škol. Výsledky jsou přesvědčivé. Učitele vyprávějí, že výuka žáky více baví a psát i číst se učí rychleji. Motivaci mají, ale ani ta často na děšť nemá.

Někteří učitelé to mají do centra města, kde se školení koná, pár kilometrů pěšky. Když se ráno probudí do průtrže mračen, tak prostě čekají, až přestane nebo se děšť alespoň trochu zklidní. Někteří si obléknou pláštěnku nebo alespoň zimní bundu a nasednou na vlastní motorku nebo si přivolají moto-taxi. Jenže všechny tyto položky znamenají, že musí mít dostatek peněz. A to často nemají. Na platy některých vesnických učitelů se například skládají rodiny dětí, které učí. Učitelé ze státních škol zase stojí před výzvou, jak se ke svým platům dostat. Mimo hlavní město totiž téměř neexistují banky, →

ve kterých by si ho mohli vyzvednout. Cesta do hlavního města je ovšem velmi nákladná záležitost. V poslední době se sice rozšiřuje systém posílání peněz přes mobil, ale mnoho lidí k němu zatím nemá dostatečnou důvěru. A ta často chybí i mezi kolegy. Proto není běžné, že by do hlavního města pro platy poslali jen jednu osobu a tím ušetřili za cestu. Stát tyto náklady nechává chladným.

Nemají-li učitelé na pláštěnky a moto-taxíka, raději zůstanou za deště doma. Pokud totiž promoknou, jsou náchylnější k prochlazení. Ve středoafriických domech ani školách se jednoduše netopí. Oheň, na kterém se vaří, se nejčastěji rozdělává v přístřešku před domem nebo v předsíni. V oblastech s vyšší nadmořskou výškou teploty při dešti padají i na 12 stupňů Celsia. Prochlazení může mít nepříjemné následky v podobě nemoci. A tu nemusí být úplně snadné vyléčit. Zaprve proto, že na jeden kraj tu připadají většinou dva až čtyři státní doktoři. Zadruhé proto, že nemocní musí zaplatit za léky, a to je často výdaj, na který nemusí mít úspory. Ve velké části země navíc léky ani nejsou dostupné.

Na severozápadě země se o zásobování stará i místní katolická diecéze. Nenápadný zděný domek kousek od domu biskupa nedává tušit, že se jedná o sklad léků, který zásobuje několik okresů. Léky z něj berou hlavně nemocnice a zdravotní centra, která spravují misionáři. Ale nakupují tu i některá státní

zařízení. Část léků přivážejí misionáři, když přilétají z Evropy. Část se sem dostává skrze kamerunské přístavy. Z Bouaru na hranice s Kamerunem je to asi 150 kilometrů po hlavní středoafriické dálnici.

FOTO JANA KARASOVÁ

Klužiště na dálnici

Zatímco většinu místních cest tvoří udusaná hlína s četnými výmoly, z Bouaru na Kamerun vede nově opravená asfaltová silnice. Na opačnou stranu na řidiče čeká asi 60 kilometrový hliněný úsek do města Baoro, který je právě v rekonstrukci. Široká asfaltová cesta tudy měla vést už v červnu příštího roku, ale stavba se určitě zdrží i kvůli deštivému počasí. Staví tu francouzská firma, peníze na stavbu vyhradila Evropská unie. I proto má firma povinnost zaměstnávat místní dělníky, část technických pracovníků ale pochází z jiných afrických zemí jako je sousední Kamerun nebo vzdálenější Togo. To například Čína si většinou do Afriky na projekty, které finančně podporuje, dováží vlastní pracovníky.

Okolo sedmé ráno postává před hlavní branou stavební firmy skupina místních dělníků v pracovních kombinézách. Minibusy je rozvážejí na jejich pracovní pozice. Někteří odchází do betonárky, která vyrostla

na kopci mezi městy. Jiní pracovníci řídí dopravu a směřují auta na různé objízďky, které se tu průběžně objevují. Když zaprší, silnice se uzavře. Průjezdná bývá za 12 hodin po dešti, aby se úplně předpřipravený hliněný podklad nezničil.

I tak se ale po vydatném lijáku snadno promění v klužiště, se kterým mívají problém zvláště kamiony naložené zbožím, které vezou z kamerunských přístavů. Nemusí se ani vyklopit, stačí, aby se nešikovně vytočily nebo se zasekly v půlce kopce, a zablokují silnici na několik dalších hodin. Pokud se jim tento kritický úsek podaří překonat, mají před sebou ještě 370 kilometrů do hlavního města po asfaltové silnici rozdílné kvality. Na její délce jsou rozesety vraky terénních aut i zrezavělé podvozky kamionů, které jsou mementem rizikovosti místních komunikací.

V poslední době na tahu Bangui–Kamerun přibýlo několik autobusů s označením Nana-Mambéré, což je kraj, jemuž Bouar dělá hlavní město. Míjí se s motorkami, několika jízdními koly, chodci a desítkami kamionů, na nichž jsou naložené někdy obrovské kmeny stromů, jindy potraviny a často také lidé. Ci-zinci – hlavně misionáři a zaměstnanci humanitárních organizací, Spojených národů či ambasád, ale i pár vybraných Středoafričanů jezdí terénními auty. Čím více se cesta přibližuje k hlavnímu městu, tím více se na silnici objevují malé žluté taxíky, které dokáží uvést i patnáct osob. Sedí v kufru i na plošině na střeše. Často má jeden z pasažé-

rů spuštěné nohy na přední sklo a roztažené do šíře, aby řidiči nebránil ve výhledu. Dopravní nehody proto mívají fatální následky.

Ve stínu konfliktu

Nejen, že v zemi téměř nepotkáte sanitku, ale velká část státních nemocnic nemá dostatek lékařů ani potřebné vybavení. Nemocnice často nemají elektrický proud a převazují se tak dělají i za světla baterek. V posledních letech se ale rozšiřuje počet operačních sálů a krevních bank, které jsou napájené energií ze solárních panelů. Bouarská státní nemocnice má operační sály dva. V jednom z nich je v sobotu ráno čerstvě vytřená podlaha a na bílých kachličkách, kterými je vyskládan, se odráží sluneční paprsky.

Místní doktor vysvětluje, že v noci museli jednoho pacienta operovat, a vypočítává množství zákroků, které jsou ve skromně vybavené nemocnici schopni udělat. I přes šikovnost místních doktorů, část pacientů po operaci zemře kvůli infekcím, které jsou následkem nedostatečně vydezinfikovaných nástrojů. V Bouaru sice mají zvláštní sterilizační místnost se speciálním přístrojem, ale když do něj dojde nafta, tak musejí improvizovat.

Nedostatek zdravotní péče se snaží vyvažovat církevní nemocnice a dispenzáře a také projekty humanitárních organizací včetně několika nemocnic vedených Lékaři bez hranic. Středoafriká republika přitom patří mezi jednu z nejnebezpečnějších zemí pro humanitární pracovníky. Minulý rok

se tu odehrálo téměř 400 incidentů namířených proti humanitárním organizacím. Často šlo o krádeže vybavení i aut, přepadení, ale také sedm vražd humanitárních pracovníků, přičemž několik jich bylo z řad místních obyvatel.

Nestabilitou a soupeřením ozbrojených skupin trpí obecně nejvíce místní lidé. V letech 2013 a 2014 tu zažili ozbrojený konflikt a velká část země zůstává pod kontrolou rebelů. V roce 2012 se totiž na severu země zformovala koalice rebelských skupin Séléka, která se vydala napříč zemí do hlavního města Bangui, kde v březnu 2013 svrhla prezidenta François Bozizého, který v zemi vládl od státního převratu v roce 2003. Bozizého nahradil vůdce Séléky Michel Djotodia, jenže ani ne za rok na post pod nátlakem zahraničního společenství rezignoval.

Mezitím země zažívala krvavý konflikt. Séléka o sobě mluvila jako o obránci muslimské populace, které chtěla získat větší práva. Cestou na Bangui obsazovala a plenila vesnice a města. Proti nim se vytvořily různé skupinky domobran, které se označily za ochránce křesťanů a začali si říkat Anti-balaka. Domobrany útočily na muslimské komunity v zemi bez ohledu na to, jestli měly se Sélékou něco společného. Koalice Séléka se oficiálně rozdělila v září 2013. Skupinám, které ve spolupráci pokračují, se říká Ex-séléka.

Po rezignaci Djotadiy, zahájení francouzské vojenské intervence a ustanovení mírové mise OSN,

se vyescalovaná situace alespoň částečně uklidnila. Dočasnou prezidentkou se stala starostka Bangui Catherine Samba-Panza a v roce 2016 byl zvolený současný prezident Faustin Touadéra. Konflikt ale úplně neskončil, vláda má pod svou kontrolou jen část země a v zemi operuje několik ozbrojených skupin.

Kritické jsou pohraniční oblasti, území, na kterých se těží zlato či diamanty, a v podstatě celá východní polovina země. Ozbrojené skupiny vybírají daně, mýto na cestách a nechávají si platit za ochranu. Stojí také za několika masakry civilistů. V květnu rebelové ze skupiny 3R zavraždili během tří útoků ve vesnicích na severozápadě země 46 osob. 3R je přitom jednou ze šesti ozbrojených skupin, které v únoru podepsaly v súdánském Chartúmu mírovou dohodu, kterou pomáhalo vyjednat i Rusko. Její dodržování je ale těžké kontrolovat. Státní moc na většině území neexistuje.

Maléry a malárie

Chybějící starost státu, který nemá prostředky, možnosti a často ani zájem, tu z velké části nahrazují humanitární organizace a agentury Organizace spojených národů. O zemi se říká, že je jakousi laboratoří mírových misí OSN. Experimentuje se tu ale i v jiných oblastech. Například Světový potravinový program zde rozjíždí systém podpory místních zemědělců, od kterých pak jejich produkty vykupuje a rozváží do regionů, kde lidé nemají, i kvůli přetr-

vávajícímu konfliktu, možnost zajistit si obživu. Nedostatkem potravin, a s tím souvisejícím hladem, je ohrožený každý druhý Středoafričan. Potravinová pomoc se rozdává nejčastěji ve školách i v nemocnicích, kde se starají o podvyživené děti.

Nejčastější příčinu smrti dětí do pěti let ale není podvýživa, nýbrž malárie. Například Lékaři bez hranic zde v minulém roce léčili více než půl milionů případů onemocnění touto nemocí. Další stovky tisíc pacientů přišly do církevních i státních zařízení. Programy, které by v zemi šíření nemoci zamezovaly, téměř neexistují. Anti-malaričké sítě nemají doma zdaleka všichni. Testování na malárii je dotováno státem a testy tak vyjdou výrazně levněji, nejsou však zcela zadarmo, jak doporučuje Světová zdravotnická organizace. A navíc nejsou všude dostupné, proto se často léky nasazují jen podle symptomů.

V katolickém dispensáři ve městě Bozoum čeká v čekárně na plastových židličkách několik žen s miminky na klíně. Jedna vejde do ordinace, kde na ni čeká řádová sestra Desiré a dva zdravotní bratři. Ti mají za sebou roční přípravu v církevní nemocnici. Prvního půl roku chodili na hodiny teorie, druhý půl roku strávili praxí. Desiré je ošetřovatelka-samouk. Ošetřování, injekce a desinfikování ran nechává na svých pomocnících. Ona rozhoduje hlavně o lécích, o tom, kolik za ně lidé zaplatí, aby je to nezruinovalo, a o zápisech do zdravotní knihy. Zrovna před ní sedí

maminka asi s ročním dítětem. Je absolutně apatické. Teploměr mu naměří horečku a Desiré naordnuje injekce antimalarik, antibiotik a léků na snížení horečky. Když mu je jeden ze zdravotních bratrů píchá, vyčerpaně poňukává.

Desiré vysvětluje: „Rodiče často přinesou své dítě pozdě, až když už má příznaky, které nejde utišit paracetamolem.“ V období dešťů, kdy je komárů, kteří nemoc přenášejí, více, se totiž rodiny často vydávají na pole. Samozásobitelské zemědělství je ve Středoafričské republice hlavním zdrojem obživy. Pole mohou ležet i několik kilometrů od jejich domovů, a tak se do nich nevrací každý den přespat, ale spí jen pod přístřeškem, který je před komáry nechrání.

Dospělí si na nemoc postupně získávají nějakou imunitu, která je částečně chrání, a hlavně ulehčuje její průběh. Děti však imunitu ještě vybudovanou nemají, a proto jsou mnohem náchylnější. Nejčastěji umírají na anémii – nedostatek červených krvinek. Právě ty parazitický prvek způsobující malárii napadá. Nejtěžší případy se řeší krevní transfuzí.

Uprostřed prostorné místnosti sedí na židli bez opěradla žena s apatickým dítětem v náručí. Laboratorní technik v bílém plášti ji bodne do bříška prstů a na bílou destičku vytlačí tři velké kapky krve. Do nich nakape tři různé roztoky a čeká, která kapka se srazí. Podle toho určí krevní skupinu. Pokud bude stejná jako ta u dítěte, mohou mat-

činu krev k transfuzi použít. Pokud ne, budou hledat mezi příbuznými. Krevní rezervy bouarská nemocnice zatím nemá. Nová budova krevní banky čeká na instalaci solárních panelů, které budou napájet chladničky se zásobami krve.

Ručně kreslené plakáty s instrukcemi na určování krevních skupin visí téměř v každém zdravotním centru, které má alespoň malou laboratoř. Vedle plakátů je pověšený i ceník testů. Malárie vychází nejlevněji. Rychlost na HIV je o trochu dražší. Ve zdravotním centru, které slouží bouarské čtvrti Haussa, zrovna ráno dva dělali. „Oba jsou negativní,“ ukazuje zdravotník dva tenké proužky papíru. Odhaduje se, že v zemi žije 3,6 procent HIV pozitivních dospělých. Středoafričská republika se tím řadí na 16. místo na světě nechvalného žebříčku, kterému vévodí Svazijsko, ve kterém je HIV pozitivní každý čtvrtý dospělý.

Kvalitní léčba nemocných AIDS je pro zpomalení šíření viru klíčová. Ve městě Bouar ji několik let podporovaly i granty českého ministerstva zahraničí. To však letos podporu ukončilo, protože bezpečnostní situace v zemi se nepatrně zlepšila a už nespadá pod nejrizikovější regiony. Ambroise Kombo, vedoucí bouarské pobočky Úřadu OSN pro koordinaci humanitárních záležitostí, vysvětluje, že prostředky, které má OSN i další organizace k dispozici, zdaleka nepokrývají humanitární potřeby obyvatelstva. Země bývá považována za popelku rozvojové spolupráce. I tak zde ale

oficiální rozvojová pomoc států podle Světové banky v roce 2017 tvořila přes 23 procent středoafriického HDP.

Rusko-čínské zájmy v srdci Afriky

Okolo hlavní středoafriické dálnice na trase Bangui–Bouar leží několik větších měst a nespočet vesniček s typickými hlíněnými domky. Z okna auta jde zahlédnout cedule označující projekty financované ze zahraničí. Jde třeba o stavbu škol, zdravotních center či latrín, oplocení vybetonovaného plácku na sušení manioku – nejčastější místní plodiny, podpora nemocným AIDS nebo instalace satelitní televize. Poslední jmenovaný projekt je z dílny Číny a čínských vlajek na trase za poslední roky přibývalo podobně, jako se rozrůstají čínské zájmy a zásahy do života místních lidí.

V bozoumském dispenzáři uklidňuje maminka plačící dítě, ošetřovatel se mu snaží vydesinfikovat hlubokou zraněnou ránu na paži. Desiré vysvětluje, že rodina přišla několik kilometrů z vesnice Doussa, která leží u řeky Ouham. Ta se za poslední rok, během kterého u ní začaly čínské firmy těžit zlato, proměnila k nepoznání. Odklonil se její tok, břehy jsou vybagrované. Největší problém se ale skrývá pod povrchem. Půda je zamořena rtuťí, která se používá při těžbě. Parlamentní panel, ke kterému se případ dostal, prohlásil, že přínos těžby pro zemi nepřevyšuje ztráty na životním prostředí a zdraví lidí. I přesto se těžit dál. Desiré je opatrná potvrdit souvislost mezi zdravotními pro-

blémy lidí, které ošetřuje, a těžbou. „Musím to ještě lépe prozkoumat,“ říká, ale přiznává, že lidí od řeky v její ordinaci přibývá.

Zájmy o těžbu nerostného bohatství v zemi mají i Rusové. Se středoafriickou vládou se dohodli na těžbě diamantů. Podle amerického deníku The New York Times, ale diamanty získávají i z nelegálních dolů, které jsou často ovládané ozbrojenými skupinami. Pro většinu Středoafričanů je to nevýhodný bysnyš. Velká část diamantů, zlata a dalších vzácných kovů odchází ze země bez zdanění. Rusko si vyžádalo výjimku na zbrojní embargo, které OSN na Středoafriickou zemi uvalilo v konfliktním roce 2013. Dodalo armádě zbraně a cvičí místní vládní vojáky. Tréninkovou misi pro středoafriickou armádu tu má od roku 2016 Evropská unie.

Na konci letošního října Facebook informoval o tom, že zastavil ruskou dezinformační operaci zaměřenou na propagaci ruské politiky v několika afrických zemích včetně Středoafriické republiky. Internetové připojení se v zemi za poslední roky rozšířilo. Není ale zdaleka dostupné všude. Mimo města chytíte signál jen zřídka, a i ve městech se stává, že celá síť na několik hodin či dnů vypadne. Dostupnější jsou i mobily, ale zdaleka ne každý má na to, aby si je pořídil.

Na školní dvůr v centru Bouaru svítí slunce. Na okrajích betonové terasy před třídami leží několik malinkých solárních panelů, ze kterých vedou dráty k impro-

vizovaným nabíječkám mobilů, baterií i svítilen. Elektrické vedení ve Středoafriické republice téměř neexistuje. V zemi funguje stará vodní elektrárna, kterou Čína přislíbila rozšířit, a ve větších městech společnost Energa vyrábí elektřinu pomocí naftových generátorů. Slouží například k osvětlení hlavní třídy. Chybějící zásuvky si tak více a více lidí nahrazuje sluncem a levnými mini solárními panely většinou Made in China. Na dobíjení mobilů a svítilen slouží podle místních učitelů skvěle. Pokud vás zrovna nečeká deštivý den s rekordními deseti hodinami vytrvalého deště. ●

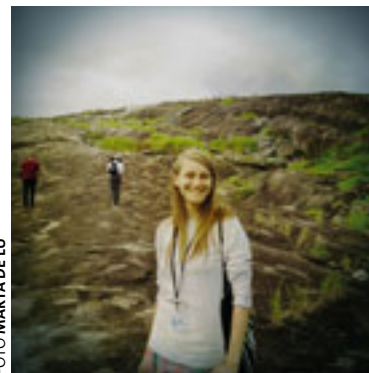

FOTO MARTA DE LU

Jana Karasová – Kami

Vystudovala jsem žurnalistiku se zaměřením na válku a konflikt. Momentálně píšu diplomku na humanitární práci. Ve Středoafriické republice jsem byla na šest týdnů v roce 2017 a na měsíc o letošních prázdninách. Jako dobrovolnice české neziskové organizace SIRIRI jsem se tam podílela na školení učitelů základních škol v moderních a efektivních vyučovacích přístupech.

Jamerika. Kontinent plný barev, chutí, rozmanitosti, zajímavých lidí a drsné krajiny

Už od druháku toužím po tom, že se podívám do Jižní Ameriky. Tento sen se mi téměř po 9 letech plní, když mám společně s přítelem konečně možnost odjet na celé dva měsíce do vysněné destinace. Jaká byla cesta, kde nám na dva měsíce musely vystačit čtyři trička, jedna krabička Ercefurylu, dvě čokolády a jeden repelent na komáry?

TEREZA HRUBEŠOVÁ

FOTO PAVEL KOUBA

Letos v létě jsem se vydala na svou zatím nejdelší cestu doprovázena pouze krosnou a Pájou. Původní plán byl navštívit Venezuelu, Kolumbii, Ekvádor a Peru. Z důvodu stále probíhající krizové situace ve Venezuele, jsme tuto zemi ale radši vypustili a naopak přidali Bolívii, za což se doteď plácáme po ramenou.

Bolívie

Bolívie je krásná, divoká a velmi svérázná země, která není nijak zásadně zvyklá na turisty. To zjišťujeme díky tomu, že se s námi většina místňáků odmítá bavit a děti si nás nedůvěřivě prohlížejí (protože přece nemohou být kamarádi s někým, kdo má „tak divnou barvu kůže“ jako my dva). Na první pohled tedy

sice působí nepřátelsky, ale když se hodně snažíme, nakonec nás v Santa Martě zapáleně navigují na místa, kde bychom mohli koupit bombu na VARKu. Před cestou jsme přemýšleli, jestli vzít VAR nebo CampingGaz, a nakonec se VARKa ukázala jako jediná správná možnost. Díky pátrání po bombě, kterou se nám poštěstí najít až v La Pazu, si děláme obrázek o tradičním trhu. Na to, jak je Bolívie nespoutaná, tu mají velmi uspořádané obchůdky, a to tak, že každá ulice je věnovaná určitému typu zboží. Najdete tu tak například ulici plnou lékáren, ulici spotřebičů nebo supermarket, kde lze najít asi 20 téměř stejných obchodů s mobilními telefony. O výběru obchodu pak rozhodují pouze sympatie (čti dotěrnost) a silné hlasivky obchodníka.

První krize a přehlídka lamiček

Ač je jistě největším zážitkem a prostorem pro fotografické vydovádění Salar, „nekonečná“

rovina pokrytá solí nebo kulturní středisko horníků zvané Potosí, kde lze koupit jak kokové listy, tak i dynamit, pro nás je nejsilnějším zážitkem El Choro trek.

Trek začínáme ve 4 700 metrů nad mořem. Zde si také hned první večer postavíme naši přenosnou ložnici. V noci je taková zima, že ač si na sebe navlečeme téměř celý obsah krosny, stále drkotáme zuby. Od mrazivé noci nás dělí jen síť a vnější plachta, a to ještě ne moc dobře, protože ráno pijeme vodu s ledem. Celkem s radostí se vydáváme na cestu, abychom se zahřáli. Toto radostné opojení nás ale hned přechází, ještě je totiž nutné vystoupat dalších 150 výškových metrů, než konečně stojíme v sedle. Po krátkém šlofíku v prachu cesty (opět s úsměvem na tváři) pokračujeme v cestě (už opravdu jen z kopce, jak mi bylo slibováno celou dobu). Cestou dolů se kocháme zasněženými vrcholky hor, domorodými vesnicemi (zahrnujícími většinou dva baráky), měnící se krajinou od vysokohorského pásma až po mlžný prales, vymknutými kotlíky a v neposlední řadě stále se nacpávajícími lamičkami. Třetí den, jak už to tak bývá, je krizový. Při hledání informací o treku jsme bohužel nezapojili kritické myšlení a našli pouze jediný zdroj. Výsledkem je, že tříhodinová pohodová vycházka se zvrstává na jednu tak dlouhou vyčerpávající bojovku. V rámci té je naším úkolem chodit nahoru a dolů jednotvárnou krajinou, a to vše pouze s dvěma loky vody a s přibývajícím časem více a více žhnoucím sluncem. Poslední

FOTO PAVEL KOUBA

kapkou je, když se slovy hurááá vcházíme vesnice Chaira, která je naším cílem. A to bohužel, aniž bychom věděli, že autobus odtud jezdí, i na velmi zbožnou zemi, jen za nekřesťanské ceny. Kvůli vyčerpání i nedostatku peněz nakonec volíme levnější variantu – dalších 8 kilometrů pěšky k hlavní silnici. Cestu si krátíme na korbě auta (ufff) a teď už jen stopnout někoho, kdo nás odveze zpátky do La Pazu.

Peru

Na první pohled je Peru stejně krásné, jako Bolívie. Bohužel měsíc pobytu v této zemi nás vyvedl z omylu. Peru se považuje za „levnější“ zemi než je Česká Republika. To ovšem platí jen v případě, že nejste turisté. Platí zde totiž dvojí ceny, celkově předražené vstupné na všechny památky a každý se z nás snaží vymámit, co nejvíce může. Největší profíci jsou v tom taxikáři a autobusáci. Jedinými jazyky, kterými se zde domluvíte, není jen španělština a quechua, ale místní se rádi pochlubí i svou

lámanou angličtinou. Řada lidí k ní má ale velmi daleko, takže se stále vyplatí dorozumívat se španělsky. Pokud je však vašim snem navštívit Peru, nenechte se odradit. Náš názor na Peru může být ovlivněn nemocemi, které nás po většinu pobytu sužují a krádeží zrcadlovky (která se ale mohla stát i kdekoliv jinde). Koneckončů, i v Peru potkáváme zajímavé, milé a nápomocné lidi.

Věčné lezení do kopců

V Peru je plno krásných míst, které stojí za povšimnutí a navštívení, ale samozřejmě každý kdo sem cestuje, „musí“ zavítat na Machu Picchu. My tam také jdeme, respektive, nejprve mašřujeme kolem vlakových kolejí a den na to zase šlapeme do schodů, abychom si vyfotili mlhu a lamy. Je to také první den, a z celé cesty jediný, kdy vytahujeme pláštěnky a celkem u toho špačujeme.

Opravdu super je ovšem dechberoucí barevná skála – Vinicunca. Původně ji v plánu nemáme, →

FOTO PAVEL KOUBA

takže jsme opět trochu nepřípravení a na skálu jdeme pouze v sandálech a mikině a velmi se divíme, když lidé kolem nás vytažují bundy a čepice. Motání hlavy, absolutní neschopnost udělat víc jak deset kroků bez zadýchání a sledování zvracejících „horolezců“ jsou neustálou připomínkou toho, že jsme opravdu vysoko. Kromě super vzpomínek a zkušenosti

s vysokou nadmořskou výškou si s sebou odnáším i ukrutný kašel, který léčím (dusí mě) téměř celý zbytek pobytu v Peru. Až cestou zjišťujeme, že se barevná skála nachází ve výšce 5 020 m.n.m., takže trháme rekordy a Vinicunca zůstává na nejvyšší příčce až do konce naší cesty. Nepovede se nám ji překonat ani při zdolávání Cordillery Blancy se zaledněnými

šestitisícovkami, kde bojujeme sami se sebou při pokusu o přechod Alapamayo treku.

Ekvádor

Náš první kontakt s Ekvádorem proběhne na nádraží v Guayaquilu, kde se marně snažíme vyměnit buď peruánské Soly, nebo alespoň dolary za ekvádorské sucre. Po prohledání celého nádraží zjišťujeme, že zde žádná směnárna neexistuje. Rozhodujeme se, že si peníze vybereme z bankomatu, ten ale nabízí pouze dolary. Celá situace vygraduje, když se udivené paní na informacích ptáme, zda je možné zde v Ekvádoru platit dolary, zaraženě nám odpovídá, že prý sí. Až v tuto chvíli totiž zjišťujeme, že Sucre zde už od roku 2002 neplatí a dolar je tak jedinou oficiální měnou. Možná i díky tomu jsou ceny trochu vyšší, než jsme byli doteď zvyklí a celkově je ekvádorská kultura mixem mezi jihoamerickou kulturou a vlivy ze Severní Ameriky, například tu vidíme supermarkety podobné těm, co známe u nás, a trhy v Cunce jsou více „uhlazené“.

Máš repelent?

V Ekvádoru je velmi krásná příroda a místňáci zde navíc mají bezvadný přístup k turistům. Opravdu chtějí, aby se sem turisté vraceli, a aby se jim zde líbilo. Za náš pobyt navštěvujeme několik parků, míst a měst. Největší atrakcí (jak už to tak bývá) zde ale není ani tak super krajina, jako samotný zážitek s místňákama – například s průvodcem v ekologické rezervaci Mangrovy, který nás zcela nezištně veze (ve třech) na motorce několik

kilometrů, abychom se poohlédli po okolí a čeká na nás, aby nás odvezl zase zpět. Přestože jsme připraveni i na neodbytné komáry (celou dobu nosím v krosně repelent), v případě nouze nejvyšší ho s sebou nemáme, válí se totiž v úschovně zavazadel na autobusovém nádraží. Mraky komárů tak musíme odhánět vším, co máme po ruce.

Amazonie

Do itineráře cesty zařadíme i týdenní výlet do Amazonie, kde čas plyne úplně jinak. Místo cest nám slouží řeky obklopené hustým pralesem. Ten je plný živočichů, zejména opic, ptactva a jiných dalších zvířat. Domorodci žijí v uzavřenějších komunitách, a přestože by si člověk myslel, jak jsou „szití s přírodou“, mají veřejné osvětlení napájené solární energií a každý svůj vlastní telefon. Během tohoto týdne máme každý nějaké zážitky. Pája se koupe v Amazonce a já obdivuji dlaždičky na záchodě.

Kolumbie

Na Kolumbii nám bohužel nezbyvá tolik, ale i za tu krátkou dobu, co zde strávíme, si jí velmi oblíbíme. Navzdory kolumbijské pověsti, se cítíme s trochou obezřetnosti bezpečně. Výjimkou je Bogota (večer – cca 19 hodina) a několik míst, na které nás ochotně upozorňují místňáci.

Konečně teplo

Přestože i v jiných zemích pijí kafe, nikde ho nemají v takové oblibě, jako právě v Kolumbii. Prodává se zde na každém rohu, ale zvláštnos-

tí je, že je „sezonní“. Lze ho zakoupit pouze dopoledne (k snídani), později už jsou prodavači i se svými pojízdnými stánky pryč. I když kafe nepijí, musím ho ochutnat. I proto projždíme přes malebné městečko Salento, které je v blízkosti údolí Valle de Cocora, které je výbornou kávou vyhlášené.

Později se pak přesouváme na sever, ke Karibskému moři, kde se několik dní zdržujeme v naší téměř poslední zastávce. Tou je národní park Tayrona. Ten je jednoznačným topem mezi vším, co jsme zatím viděli. Dokonce se konečně vysvlíkáme z bund, čepic a pohor, které jsme ještě neměli možnost odložit (kromě mé osudné cesty na barevnou skálu) a zaslouženě si užíváme teplo (až horko).

Proč právě Jižní Amerika

Navštívit Jižní Ameriku byl můj sen, který jsem si konečně splnila. Vždy jsem tam chtěla jet, protože je to kontinent, kde je možné najít všechno od pouští, přes vysoké hory, až po prales, moře, města a nedotčenou přírodu. Odlišné je také to, že místní obyvatelé mají úplně jiné chápání času a celkové pojetí života i nikdy neuškodí rozšířit si „obzory“. Mezi další úžasné věci na Jižní Americe patří to, že mimo Brazílii se všude domluvíte mým oblíbeným jazykem – španělštinou. S tím se pojí i to, že jihoameričané milují zdobněliny a oslovení. Třešničkou na dortu je, že sem nepotřebujete víza, takže adios mi amor a třeba někdy v Jižní Americe. ●

Souborné dílo Jaroslava Foglara v novém vydání!

NOVINKA!

NOVINKA!

Doplňte si knihovničku
o **legendární foglarovky**
a **zažijte znovu**
skautská dobrodružství.

kultura

Seriálová dávka přímo do žil. Od oddechovky po pořádné drama

Večery jsou nesnesitelně dlouhé a tmavé, tak snad si můžeme v těchto zimních měsících dovolit trochu lenosti. Zalézt pod velkou duchnu, navařit kotlík čaje a pustit se do světa seriálových novinek. I letos z filmových studií vyšlo spoustu věcí, které stojí za to zkouknout.

ZUZKA ORLOVÁ

Budoucnost je na nás

Jarní minisérie Roky a roky (Years and years) vezme diváka do Velké Británie mezi lety 2019 až 2030. Seriál o šesti dílech z dílny HBO vypráví příběh jedné rodiny z Manchesteru. Rodinní zástupci zároveň představují příslušníky nejrůznějších menšin – možná až příliš naoko a uměle sestavená „liberální rodina“ 21. století.

Vývoj a změny, které budoucnost nutně přináší, rodina pociťuje někdy jen tak náhodou, nenápadně. Hlavní hrdinové žijí své běžné životy, hrozby se dějí někde v dálce, jednotlivce ovlivňují jen výjimečně. Ale když už, tak zásadně.

Děj začíná jaderných výbuchem daleko od Británie, díky televiznímu vysílání ale zároveň tak nějak blízko.

Svět se ale točí dál. Společenská změna se nekoná, volný trh dále slábne a populisté nepřestávají zneužívat své moci. Antiutopická budoucnost zobrazená v seriálu nemusí vypadat tak nereálně, její kořeny totiž vycházejí z toho, co

FOTO: ATSUSHI NISHIJIMA/NETFLIX

se doopravdy děje, nebo co známe z minulosti. Výjevy z budoucnosti se střídají se scénami, které se dějí už dnes, a ne zas tak daleko od našich hranic. Snaha uprchlíků dostat se do země azylu za každou cenu, populističtí politici vypouštějící dezinformace a používající rétoriku totalitních režimů. To všechno tam je a pěkně z toho mrazí.

V polovině série seriál lehce zpomalí a soustředí se hlavně na vztahy v rodině. Rodinnými konflikty se pak zabývá možná zbytečně dlouho a odsouvá hlavní téma do pozadí.

Závěr pak zase nabere na obrátkách a nechá se diváka ptát: jasně, je to trochu pohádka, ale co s dnešním světem? Opravdu jsem si jistý, že se nám tohle nestane?

Silný závěr připomene, že nejsilnější zbraní budou (a dnes už někdy jsou) sociální sítě a jejich mediální dosah. „Zlá“ strana si nedovolí střítlet, dokud budou její činy stremovány po celé zemi. Pro udržení politické moci už nestačí mít na své straně armádu. Jakoby smartphony s datovým připojením byly silnější než zbraně. →

Monolog babičky u rodinného oběda v posledním díle nastaví zrcadlo nejen protagonistům, ale i každému samotnému divákovi. „Je to vaše vina. Banky, vláda, recese, Amerika... Každá jednotlivá věc, která dopadla špatně, je vaší chybou. Můžeme tu sedět celý den a vinit ostatní, ale proč jste vy neudělali něco proti tomu, když jste věděli, že to jde špatným směrem?“

Sečteno a podtrženo. Sérii doporučuji každému, kdo hledá nakopnutí k aktivismu nebo jen seriál na sobotní večery, co stojí za zhlédnutí.

Bolestivá nespravedlnost

Dalším tipem je Minisérie *When they see us* natočená podle skutečných událostí, které se odehrály v New Yorku v roce 1989. V dubnu tohoto roku je v Central Parku znásilněna mladá bělošská žena. Shodou okolností je ten samý večer zadrženo několik afroamerických teenagerů, kteří jsou neprávem obviněni za noční výtržnictví. Pod psychickým a fyzickým nátlakem je pětici mladistvých přisouzen i brutální čin na oné běžkyni. Trýznivý průběh výslechů a soudního řízení zabere čtyři díly po hodině až hodině dvacet minut. Nědko možná kritizuje režii za zbytečně protáhlé scény a vyprávění, já to považuji za výborný způsob dostat se až na dřev. Dostat se pod tvrdou slupku diváka a ani na chvíli mu nedat odpočinout. Seriál – ale vlastně i samotná událost – znovu otevírá tolikrát otevřené otázky rasismu a sociální nerovnosti. Celou dobu doufáte, že na konci vás přese všechno čeká happy end. Možná,

ale tohle není pohádka. Čekají tam totiž ztracené roky života a poničené vztahy, které nikdo nevrátí. Jenže ze všeho nejhorší je ta vlezlá myšlenka, jak je možné, že se tohle stalo před třiceti lety ve svobodném světě? Nejste a nemůžete být v klidu. Snažíte se totiž nemyslet na možnost, že taková nespravedlnost se může dít a děje se i velmi blízko vás. Pro všechny empatické a citlivé povahy: bacha, tohle fakt umí být bolestivé.

Zůstaňme ale ještě u podobného tématu. Pokud vás totiž zajímá krimi a skutečné události, na Netflixu rovnou můžete zkusnout nový seriál *Unbelievable*. Ten mapuje sérii shodných znásilnění v průběhu několika let. I *Unbelievable* otevírá téma nespravedlnosti a selhání justičního systému. Velkým tématem je i otázka, jak se společnost staví k obětem násilných činů. Věříme jim? Jak se k nim chováme? A je

pravda, že ženy díky větší empatii k ženským obětem mohou být lepšími detektivkami?

Na závěr oddechovka

Seriál Dobré místo (The Good Place) přináší zaslouženou úlevu. Tahle komedie není letošní novinou, ale má za sebou už tři série (díky dvacetiminutové stopáži je zvládnete raz dva). V tuhle chvíli Netflix pouští ven čtvrtou a zároveň závěrečnou sérii. Zajímavé navíc je, že tato společnost poprvé za dobu svého fungování zveřejňuje novou sérii díl po dílu, a ne celou naráz.

Michael Schur, tvůrce například oblíbeného seriálu Parks and Recreation, bere v seriálu diváky na výlet do posmrtného světa. Dobří lidé zde po smrti putují do čtvrti, kde existuje jen slast, všechna splněná přání a spřízněná duše. Určitě to nebude spoiler, když prozradím, že podle očekávání existuje i Špatné místo. Tam jsou odsouzeni k věčnému mučení všichni, kdo na Zemi

neposbírali dostatek bodů. Tahle komediální série prostě baví. Má tempo, vtip a nebojí se rychlých změn. Nečekané zvraty vás jako správné cliffhangery prostě donutí pustit si další díl. A opravdu nečekejte, že víte, na čem jste.

Výborné vtipy cílené na maličkosti z našich životů a popkultury doplní třetí série i o zajímavou myšlenku. Je vůbec v lidských silách dostat se do „nebe“, když je v dnešním složitém světě téměř nemožné dělat dobrá rozhodnutí, které nebudou

mít žádné druhotné negativní následky?

Seriál Dobré místo je taky hutná dávka teorie etiky a morálky. Rozhodnutí každodenního rázu učiněné až po pečlivém zvážení největších teorií spravedlnosti někdy působí příliš stroze a nelidsky, ale jako opáčko velkých filosofů a jejich teorií poslouží dobře.

Na závěr krátký vtip: „Je támhle gift shop?“, „No jasně, že je to gift shop. Jsme v pekle, jasone.“ ●

inzerce

JUREK

DREAM WELL, ANYWHERE!

**MOŽNÁ JE ČAS VYUŽÍT PŘEDVÁNOČNÍ
SLEUVU NA VYBAVENÍ JUREK ?**

Stačí navštívit od 20. 11. do 17. 12. 2019
eshop **www.jurek.biz**, vybrat něco užitečného
a vložit slevový kód do okénka Slevový kupón.

slevový kód -10%: SKVAJU99

www.jurek.biz

„Skauting není černobílý a taková nebude ani knížka,“ říká tvůrce připravovaného komiksu o skautingu Tomáš Vovsík

S myšlenkou vytvořit komiksovou knížku s ryze skautskou tematikou si ilustrátor a grafik Tomáš Vovsík poprvé začal pohrávat před pěti lety. S nalezením scénaristy a tvůrčího týmu nápad získal reálnější podoby a kniha tak pomalu začala vznikat. V současné době je v plném proudu hithitová kampaň, která by měla podpořit její vydání.

KLÁRA PROCHÁZKOVÁ – RAJČE

Skautský komiks má poměrně velkou tradici. Už od založení Junáka je stálíci ve skautských časopisech a velkou roli hraje i u příběhů Rychlých Šípů. V čem má být tvůj komiks jiný?

V první řadě je třeba říct, že ryze skautský komiks, který by byl vydáný v knižní podobě, vlastně žádný dosud nevyšel. Rychlé Šípky do toho nepočítám, protože nejsou skauti. V průběhu historie tedy můžeme narazit na celou řadu komiksů, většinou se ale jedná o krátké stripy, které vycházely ve skautských časopisech a neměly mezi sebou žádnou zvláštní návaznost. My bychom naopak rádi udělali knížku více komplexní.

Potáhne se tedy komiksem nějaká konkrétní linka nebo myšlenka?

Určitě. Celá knížka bude sestávat ze sedmi příběhů, přičemž každý z nich bude nakreslený jiným kreslířem, a tím pádem i v trochu jiném

stylu. Podstatné ale je, že budou spojeny jedním klíčovým tématem. Všechny totiž přibližují atmosféru doby vždy v nějaký zásadní moment historie českého skautingu, a to prostřednictvím situací, do kterých by se mohl dostat každý skaut nebo skautka.

Chápu tedy správně, že komiks bude přibližovat skautskou historii nebo je za tím něco víc?

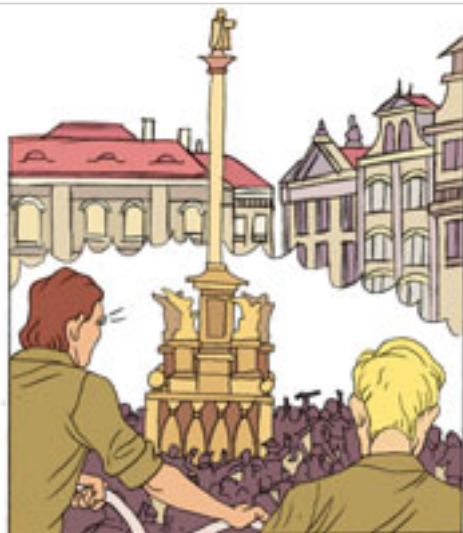
Cílem určitě částečně je, aby jednotlivé příběhy dokázaly zachytit její klíčové momenty. Zároveň si ale stojím za tím, že nemají být zobrazeny černobíle a nostalgicky. Tedy tak, jak to často u skautských příběhů bývá. Protože černobíle nebyly ani ty události. Lidé se museli často rozhodovat, na jakou stranu se přidají a jak se v dané chvíli zachovají. Občas selhávali a občas ani žádné jednoznačně správné řešení nebylo. Rádi bychom v knížce ukázali, že i skauti jsou

FOTO ARCHIV TOMÁŠE VOVSÍKA

Tomáš Vovsík

Grafik, ilustrátor a social media manager. V současné době působí jako poradce pražského primátora a umělec na volné noze. Vystudoval mediální studia na Univerzitě Palackého v Olomouci. Dlouhou dobu pracoval jako grafik a redaktor interní komunikace na ústředí Junáka. Je autorem skautské kolekce ke stému výročí republiky.

Uhněte!

Jdi si po svým zrádce!

Nepomáhali snad skauti za války Rakušákům!

Myslíte válečné invalidy?

Chci jenom zachránit ten obrázek!

Ten za nic nemůže a má obrovskou cenu!

Pro zlořáky si přišel!

lidé z masa a kostí a že řada z nich měla v průběhu let pochybnosti nebo byla vystavena před různá morální dilemata. Naší snahou tedy není zrcadlit historii skautingu, ale vyprávět obecné lidské příběhy s přesahem do současnosti.

Na knížce už s přestávkami pracujete pět let, v jaké jste zatím fázi?

Je fakt, že první myšlenka ji vytvořit přišla už před pěti lety, pak ale projekt nějakou dobu

stál. Dělal jsem na jiných věcech a měl jiné priority. Před čtyřmi lety se mi podařilo skrze inzerát sehnat Marka Steiningera, který se ujal role scénáristy. Od té doby spolu celý obsah knížky ladíme a v současnosti máme načrtnutou kostru a od ilustrátorů nakreslený celý první příběh a část druhého. Projekt navíc poměrně nedávno dostal zelenou od TDC (Tiskového a distribučního centra Junáka, pozn. red.), takže už

víme, že knížka má šanci vyjít. Chtěli bychom ji totiž udělat kvalitní i co se týče zpracování, papíru a vazby, a to není levná záležitost.

Kdy by ji tedy čtenáři mohli držet hotovou v ruce?

Pokud vše dobře dopadne, knížka by mohla být komplet hotová příští rok na podzim. S prodejem by se tak začalo v roce 2020 před Vánoci. ●

čekatelská

Ochrana životního prostředí v oddíle prakticky díky novým odborkám

Na Světovém skautském jamboree v USA představila Světová organizace skautského hnutí v rámci svého stanu Better World několik nových odborek k ochraně životního prostředí. Nejedná se ani tak o odborky ve smyslu, jak je známe my. Je to spíš ucelený programový materiál, který může do našich oddílů vnést novou inspiraci a obohatit oddílový program.

ZUZKA ORLOVÁ

Odborky pokrývají témata ochrany přírody a životního prostředí. Společně v souladu s Cíli udržitelného rozvoje rozvíjejí znalosti a dovednosti skautů a skautek v těchto oblastech: problematika plastů a odpadů, energie z obnovitelných zdrojů a biodiverzita. Stejně jako je ochrana přírody komplexní záležitostí, je potřeba i tyto odborky vnímat jako navzájem se doplňující programy. Pokud bychom se soustředili jen na jeden aspekt ochrany přírody, pro celek to nebude dostačující.

Ke každé odborce je navíc zpracovaná i příručka, která kromě úkolů a s tématem souvisejících her a aktivit obsahuje i informační background. Sice zatím nejsou k programům zpracované materiály v češtině, bohatě zpracované příručky v angličtině ale i tak dobře poslouží. Vedoucí se mohou nechat inspirovat tématy, jednotlivými aktivitami nebo celými programy pro dlouhodobý oddílový plán.

Scouts Go Solar

Program Scouts Go Solar si dává za cíl zvýšit povědomí o solární energii. Skauti a skautky získají nové znalosti a dovednosti s ní související, a to nejen o solární energii – téma „slunce“ je totiž probráno ze všech možných úhlů. Na programu s WOSM spolupracovala také organizace Greenpeace nebo YUNGA. Ve dvou metodických příručkách je připravena celá řada jednoduchých aktivit i hrátek na téma sluneční energie. Součástí je také široký informační základ nebo návody na výrobu jednoduchých přístrojů, které demonstrují získávání energie ze slunce a zpracování elektřiny. O důkazu, že je téma zpracováno opravdu ze široka, svědčí i ponaučení o první pomoci v případě elektrického šoku a popálení.

Program rozděluje znalosti a aktivity podle věkových kategorií. Na své si proto přijdou vlčata, skauti i roveři.

Příručky (v angličtině) pro program Scouts Go Solar najdeš na tomto odkazu.

Mýty o solární energii

1. „Životnost solárního panelu je příliš krátká na to, aby se získaná energie vrátila.“

Pravda: Fotovoltaický panel má životnost přibližně třicet let ne-

přetržené výroby solární energie. I po tomhle čase stále energii vyrábí, ale jeho efektivita se snižuje. Technický vývoj navíc stále pracuje na zlepšování efektivity a prodlužování životnosti solárních panelů.

2. „Energie spotřebovaná na výrobu solárního panelu je větší, než kolik energie solární panel vyrobí.“

Pravda: Šedá energie (veškerá energie spotřebovaná během výroby panelu) činí asi dva roky výroby energie solárním panelem.

3. „Solární panely nejsou pro životní prostředí vhodné kvůli toxickým látkám, které obsahují.“

Pravda: Toxické látky jsou problematické ve dvou fázích: při výrobě panelu a při jeho likvidaci. Rizika jsou zvladatelná, standardy pro ochranu životního prostředí pro výrobní společnosti jsou již nastavené. Uvnitř jednoho panelu se nachází velmi nepatrné množství těchto toxických látek. Bylo by tedy nutné shromáždit velké množství panelů na jedno místo, aby objem toxických látek mohl být nebezpečný pro životní prostředí nebo člověka. Během používání panelů jsou navíc tyto látky neprodyšně uzavřeny uvnitř panelu, takže k žádnému styku s okolním prostředím nedochází.

Zdroj: Příručka a aktivity Scouts go Solar (Scout go Solar Workbook and Activities) →

Plastic Tide Turners

Skautská výzva Plastic Tide Turners vznikla ve spolupráci s Organizací spojených národů (OSN). Jejím tématem je plastové znečištění. Tento program nejdříve cílil

The Young Leaders Plastic Challenge

na Afriku, kde se místní nejvíce potýkají s množstvím plastů vyplavených z oceánu. Odborka se skládá ze tří kroků: první je změna u sebe, poté ovlivnění komunity a nakonec jednání o změně na úrovni regionu nebo dokonce státu. Do programu se zapojilo na tři sta tisíc skautů z Keni, Tanzánie a Ghany a patří jim velká zásluha za vyčištění národních parků od plastů. V první fázi, která je nazvaná „Nováček“, projdete auditem vlastní spotřeby plastů. Následuje série úkolů, které splní jednotlivec sám nebo třeba s družinkou na schůzce. Kromě výzev na zredukování spotřeby jednorázových plastů je body možné získat i za další aktivity. Například si promítnout film (Plastic Pollution: How Humans are Turning the World into Plastic; Is this the ocean of the future?) nebo si zahrát vtipnou online hru Dumb ways to kill the ocean.

V druhé fázi, která je nazvaná „Šéf“, dostává adept odborky úkoly, které směřují nejen k němu samotnému, ale i do jeho okolí. Úkoly spočívají například v tom, že v rámci školy vyzve adept ostatní třídy ve svém ročníku k sestavení „co nejmenší hory z použitých jednorázových plastů“, zorganizuje přednášku pro veřejnost nebo napíše dopis řediteli školy s náměty toho, jak omezit produkci plastů ve školním prostředí.

Poslední fáze je nazvaná „Šampion“ a klade před adepta nejtěžší úkoly. Jde například o snahu zredukovat až padesát procent své spotřeby plastů, jednat s politickými představiteli či se minimálně měsíc starat o jedno konkrétní znečištěné místo.

Příručka (Plastic Badge Toolkit) je nabitá informacemi o plastovém znečištění a je výborně zpracovaná, plná grafik a zajímavostí. Pokud se chcete tomuto tématu v oddíle věnovat, určitě ji nevynechejte. Příručka obsahuje náměty na konkrétní aktivity, které mohou fungovat jako „výzvy“ pro členy družiny. Za každý úkol sbíráte body, podle kterých se řadíte do jedné ze tří zmíněných úrovní – nováček, šéf a šampion.

Průvodce programem s jednotlivými úkoly naleznete na:

Příklady aktivit

Ekorýpal – zjednoduš to

Zamysli se, kdo má na starosti nakupování u vás doma. Poté připrav plátěnou nebo už použitou tašku do auta nebo hned vedle dveří, aby každý, kdo půjde nakupovat, měl tuhle alternativu hned po ruce. Připrav také několik znovupoužitelných brček a krabiček na jídlo, aby je tvoji sourozenci a rodiče vždycky snadno našli a neměli výmluvu, proč je jednodušší použít jednorázový obal. Projdi zubní pasty, mýdla a šampony a zjisti, jestli neobsahují mikroplasty. Řekni rodičům a sourozencům o ekologických alternativách. Máš další nápady, jak členům své rodiny pomoci zredukovat jejich plastovou stopu? Povedlo se po nějakém čase, že o změnách přemýšlejí sami od sebe?

Za každou položku z jednorázových plastů, kterou lidé ve tvém okolí díky tvému přičinění nahradí, dostáváš 10 bodů.

Plakátová kampaň

Buď kreativní a pomoz změně. Zkus třeba vymyslet a vyrobit plakát s tematikou jednorázových plastů (využij výtvarnou nebo grafickou techniku). Možná tím docílíš toho, že se ostatní zamyslí nad změnou svých návyků ohledně využívání jednorázových plastů. Pokud je to možné a legální, pověš plakát na místa, kde je znečištění nejhorší.

Vyrob plakát: 10 bodů.

Pověš plakát na veřejné místo: 15 bodů. ●

FOTO WORLD SCOUTING

Další programy na biodiverzitu

Z dílny organizace YUNGA pochází i celá řada dalších materiálů, které se věnují ochraně životního prostředí. Všechny vznikly ve spolupráci s Organizací spojených národů a hodí se i do aktivit skautských oddílů. Obsahově pokrývají zejména témata biodiverzity, klimatické změny, lesů, půdy a vody.

Příručky s úkoly i odkaz, kde je možné objednat si nášivky na kroj, najdete zde.

Skautský florbalový turnaj

14.–15. prosince 2019

Hořice

www.rozhodci.net/SFT/

16. ročník florbalového turnaje určený pro skauty a skautky bez rozdílu věku. Pokud máte sportovního ducha a chcete změřit síly s dalšími skautskými oddíly ve florbale (nejdynamičtěji se rozvíjejícím sportu současnosti), neváhejte a přijďte před Vánoci do Hořic – města trubiček. Podrobnosti na webu akce.

RoveXSlide

4. ledna 2020

Lysá Hora

www.facebook.com/roveskaut

Víte jak vám spousta lidí říká abyste konečně dospěli? Tak my vám to říkat nebudeme, místo toho jsme se rozhodli, že společně vyjdeme na Lysou a sjedeme ji na čemkoliv, co nám přijde pod ruku a pod zadek. Boby, sánky, lopaty, hrnce, tyranosauři... všechno je vítáno!

Jubilejní seminář ELŠ na téma demokracie

10.–12. ledna 2020

Městská knihovna v Praze,
Staré město | Katolická teologická
fakulta UK, Praha – Dejvice
els.skauting.cz/seminar

Pozvání na 30. ročník semináře Ekumenické lesní školy pod záštitou Skautského institutu a Městské knihovny v Praze přijali mimo jiné

ústavní právník Jan Kysela, dokumentaristka Olga Malířová Špátová, literární historik Martin C. Putna nebo pedagog a publicista Jiří Zajíc – Edy. Přijďte si poslechnout uznávané odborníky a zeptejte se jich na to, co vás zajímá. Těšit se můžete na setkání s osobnostmi českého skautingu a doprovodný program. 30. ročník semináře ELŠ byste si zkrátka neměli nechat ujít! Kompletní program a více informací najdete na webu Ekumenické lesní školy.

PŘEDĚL 2020

21.–23. února 2020

XXVI. ročník zimního víkendového táboření roverů a rangers.

www.predel.webnode.cz

Chceš zkusit pohodlí noci v esky-máckém iglú, toužíš užít sněhu na běžkách i pěšky při různých hříčkách a poznat pár nových přátel? K odhodlání vyrazit s námi do Jizerských hor nemusíš být žádným drsňákem, ani eskymačkou. Stačí, když je tvé aspoň šestnáctileté zdravé tělo schopné svižného pohybu na běžkách. Rozhodni se do začátku února 2020 a pojed' s námi. Můžeš se objevit i na budování iglú o týden dříve v sobotu 15. února. Je dobré to umět...

Trignis

6.–8. března 2020

Praha

www.trignis.skauting.cz

Trignis je skautské vzdělávací setkání určené pro zájemce od 16 let, které je zaměřené

na duchovní, skautský, společenský a kulturní rozvoj účastníků. Probíhá každoročně o víkendu na začátku března v Salesiánském divadle v Praze. Těšit se můžete na volitelné programy a workshopy, přednášky zajímavých osobností, velký koncert pro veřejnost a duchovní program pro křesťany i nekřesťany.

Velký ples v Obecním domě

13. března 2020

Obecní dům, Praha

www.velkyples.cz

Iniciativa Svojsíkův sen zve na první velký skautský ples. A to se stylem a na místě, které je propojené se skautingem. Tím místem je pražský Obecní dům. Jedno ze svých sídel zde měla slavná Skautská pošta, Svojsík sem velmi často chodil, a v 60. letech se tady konaly Valné sněhy.

Můžete se těšit na tanec, zábavu, tombolu, zajímavý program i skvělou atmosféru Smetanovy síně.

Další akce a pozvánky najdeš ve sdílené složce. Přidej i svou pozvánku!

VOJTĚCH MATOCHA

Prašina: Černý merkurit

Prašinu sevřel mráz, od prvního dobrodružství Jirky a En uplynulo několik měsíců. Přímo v tajemné čtvrti si vybudovali klubovnu zvanou Doupě a objevili prašinskou část Krchleby, ze které přichází hrozba pro celé město. Druhý díl městské trilogie Prašina.

LUKE PEARSON

Hilda a král hory

Pokračování Hildy je konečně tady! Netroufáme si prozrazovat víc než to, že vás čeká magické dobrodružství, které ovlivní budoucnost celého města Trolberg. Na scéně se navíc objevuje velitel hlídky, která chrání město před trolly.

MAREK, RADEK, VÍTEK A BÁRA

Buchty a loutky dětem

Slavný soubor sepsal neuvěřitelné příběhy a rozpustilé pohádky s báječnými ilustracemi. Jeden zvědavý tatínek si v botanické zahradě přičichl ke zmenšovaci kytce! Přepřacovaná maminka zase omylem vypila zmizík. A kdo je to vlastně Prd, Fuk a Blek?

